HUMANITA

číslo 3-4/2009
ročník XVIII

Vyše 64 tisíc eur deťom

Popoludnie vďaky

Abilympiáda
Na pántoch

Príloha:
Dôchodkové systémy v čase globálnej finančnej krízy

O láske i zodpovednosti

Spoločnosť pre plánované rodičovstvo zorganizovala osvetovú púť za mládežou naprieč Slovenskom, s názvom TEENS/KIDS Tour. S prichádzajúcim letom sa táto cesta síce skončila, ale dôležité je, že na letné prázdniny, na letné brigády a za zábavou odchádzali tínedžeri, ktorí sa na tomto podujatí zúčastnili, s vedomím, že sú už zodpovední za seba, svoje telo, zdravie, aj za svojich partnerov pri sexuálnych aktivitách. Organizátori sa stretávali so študentmi na 14 stredných školách Slovenska od mája do júna tohto roku. V interaktívnych diskusiách s odborníkmi: sexuológom, gynekológom, no aj so sympatickou moderátorkou Verou Wisterovou boli tínedžeri prístupnejší a ochotní zapojiť sa do diskusie aj na chúlostivé témy. Dokonca i v elektronických dotazníkoch mnohí odpovedali na otázky o vlastnej skúsenosti s láskou.

Je potešiteľné, že do diskusie TEENS/KIDS sa zapojilo až tisíc šesťsto študentov vo veku 15 až 17 rokov. Hovorili vážne i veselo na tému láska, priateľstvo a odpovedali aj na otázky: čo láska prináša alebo ako ju vníma umenie a veda. Súčasťou diskusie boli aj témy, ako mravné hodnoty 21. storočia, potreba vzájomnej komunikácie a zodpovednosti medzi partnermi. Debatovali aj o dôležitosti ochrany pred sexuálne prenosnými chorobami a o spôsoboch predchádzania neželanému tehotenstvu. A tak sa verejnosť, ale najmä mládež presvedčila, že zámer autorky scenára tohto podujatia doc. Evy Poliakovej, PhD., z Pedagogickej fakulty v Nitre sa vydaril a že je správne, ak rozhovory na chúlostivé témy medzi tínedžermi a ich rodičmi prestali byť tabu.

(mš)

Snímky: archív

Chýba len pud sebazáchovy?

Len nedávno sme v médiách začuli dobrú správu, že oproti vlaňajšku na cestách tohto roku zomrelo oveľa menej ľudí. Povedali „A" ale patrí sa povedať aj „B". Zomrelo menej ľudí preto, že niektorí ľudia zrazu zmúdreli? Sotva, veď vidíme ako sa deti, dospievajúca mládež, aj dospelí v produktívnom i staršom veku často celkom nezmyselne zahrávajú so svojím zdravím a hazardujú neraz aj so životom ohrozujúc aj svoje okolie. Natískajú sa aj ďalšie otázky: zomrelo menej ľudí vďaka rýchlejšiemu zásahu záchranárov a vymoženostiam modernej medicíny? A zomrelo by ešte menej ľudí, kdeby aj všetci laici vedeli správne poskytnúť prvú pomoc? Určite áno. Ale celkom iste by bolo oveľa menej mŕtvych, a to nielen na cestách, keby si všetci ľudia viac vážili svoj život.

Margita Škrabálková
šéfredaktorka Humanity

Hazardérov, ktorí dožili predčasne, však bolo a je vždy veľa. Asi si včas neuvedomili, že stačí sekunda nepozornosti alebo nedbalosti a človek sa môže stať jedným z mnohých postihnutých na celý život, alebo zomrieť. Prečo hazardujúcich nič nedonúti, aby sa vžili do nezávideniahodnej situácie tých druhých, chorých a znevýhodnených? Ak by sa niekedy vážne zamysleli na ich údelom, asi by si nekrátili voľný čas hazardnou jazdou autom pod vplyvom alkoholu, alebo kaskadérskymi kúskami pri kúpaní, či jazdou na bicykli v tme bez osvetlenia, alebo na motorke bez prilby, na kolieskových korčuliach bez chráničov... O tom napokon, najviac vedia najmä ošetrujúci lekári. Tí môžu dosvedčiť, aké je to hrozné, keď sa desiatky, možno aj stovky, kedysi celkom zdravých ľudí, stávajú každý rok invalidnými, často aj vlastnou vinou a niektorí z nich aj do konca svojho života. Lebo medicína nie je všemocná, hoci dnes už dokáže oveľa viac ako pred rokmi. Len jedno nedokáže: dodať človeku príliš milujúcemu adrenalínové aktivity či opíjanie sa do bezvedomia, aj trochu pudu sebazáchovy.

Štatistiky každoročne a aj tentoraz svedčia o tom, že ľudia sú často nepoučiteľní, keď bez rozmýšľania preceňujú svoje sily aj na horských chodníčkoch, keď doma i na pracovisku zabúdajú dodržiavať bezpečnostné zásady. Niekedy stačí naozaj málo a ľudský život visí na vlásku, človek sa zrazu ocitá v kóme a nikto nevie či a kedy sa preberie a či bude môcť ešte niekedy viesť normálny život. Vtedy býva neskoro pýtať sa kde a prečo sa stala chyba. Na mieste je však ešte jedna otázka: Prečo je niekedy také ťažké naučiť sa nebyť ľahostajný nielen voči sebe, no ani voči druhým, či aj naučiť sa neubližovať nielen sebe ale ani iným?

Slovenská humanitná rada vyslovuje hlbokú a úprimnú sústrasť pozostalým a rodinám obetí banského nešťastia v Handlovej.

Dávame do pozornosti čitateľom časopisu Humanita

DMS ZBIERKU NA POMOC OBETIAM BANSKÉHO NEŠŤASTIA

Všetci, ktorí cítia povinnosť byť solidárni a chcú pomôcť rodinám obetí banského nešťastia v Handlovej v najťažších chvíľach smútku a strádania, môžu pomôcť aj zaslaním darcovskej SMS-správy v tvare: DMS medzera HANDLOVA na číslo 877 v sieťach mobilných operátorov Orange Slovensko, a.s. a T-Mobile Slovensko, a.s.

Verejnú zbierku vyhlásila Nadácia TV Markíza. Cena darcovskej SMS správy je 1 € (30,126 Sk). Verejná zbierka sa začala **11. augusta a potrvá do 11. októbra 2009**. Viac informácií o mechanizme DMS, cene darcovskej SMS správy je k dispozícii na webovej stránke **www.darcovskasms.sk**.

(redakcia)

Pätnáste výročie Klubu SM v Ilave

Krok so sclerosis multiplex

Nie náhodou je symbolom Slovenského zväzu sclerosis multiplex (SZSM) slnečnica. Každé písmenko v tomto slove dopĺňa význam tohto symbolu a znamená niečo dôležité: s- slnko na oblohe, l -lásku v srdci, n - nádej v duši, e - energiu v tele, č - činnosť v klube, n - neúnavnosť v cvičení, i - iniciatíva na rekondícii, c - cieľ v živote a napokon a - aktivita v Slovenskom zväze sclerosis multiplex (SZSM), ako to skvele vyjadrila predsedníčka SM klubu v Ilave – Anna Pappová.

Ilavský klub scerosis multiplex teraz spomíname nielen preto, že nedávno oslávil 15. výročie svojho vzniku, ale aj preto, že 22. mája tohto roku usporiadal v Ilave 7. ročník celoslovenského podujatia **Krok so sclerosis multiplex**. Slovo „Krok" v názve tohto podujatia má mimoriadny význam, pretože ľudia trpiaci sklerózou multiplex sa snažia kráčať životom po vlastných, kým im sily stačia, sú však aktívni aj potom, keď už začnú byť odkázaní na invalidný vozík. Bolo to vidieť aj 22. mája, kedy do Ilavy prišli členovia mnohých klubov SM, aj napriek svojmu ochoreniu. Napríklad z Košíc, Zvolena, z Bratislavy, Michaloviec, Vranova nad Topľou, Trnavy, Nových Zámkov, Liptovského Mikuláša a ďalších miest SR. Je známe, že členovia SZSM sa dlhodobo snažia držať krok so zdravými ľuďmi. Bolo to zjavné aj z bohatého kultúrneho programu na Mierovom námestí, kde sa podujatie Krok s SM konalo. Na jeho otvorení sa zúčastnil aj primátor **Štefan Daška**, ktorý prijal nad ním záštitu. Slov úprimného uznania sa členom klubov sclerosis multiplex, sa dostalo aj od prezidentky SZSM **Jarmily Fajnorovej**, no aj od profesora **MUDr. Pavla Traubnera, PhD**, ktorý sa zaoberá liečbou ľudí chorých aj na sklerózu multiplex už dlhé roky a ktorý o výsledkoch modernej liečby tejto choroby hovoril s optimizmom.

Veselosť a dobrá nálada v hľadisku panovala aj pri vystúpeniach folklórnych súborov **Vretienko** a **Laštek** z Ilavy, tanečníc a absolventov **Základnej umeleckej školy v Ilave**, folklórneho súboru **Strážov**, **Dychovej hudby Kesanka** z Bánova. Podujatie 7. ročníka Krok s SM sa uskutočnilo v spolupráci s **Domom kultúry v Ilave**, ktorý SM klubu v Ilave vychádza v ústrety, podobne ako aj poslanci mestského zastupiteľstva v Ilave.

Dodajme, že členky a členovia ilavského SM klubu často navštevujú Dom kultúry pri príležitosti rozličných kultúrnych a spoločenských podujatí. Činnosť Klubu SM v Ilave sa od svojho vzniku v roku 1994 do dnešných dní široko roz-

Obsah:

Úvodník: Chýba len pud sebazáchovy? ... 2
Fotostĺpec: O láske i zodpovednosti ... 2
DMS Zbierku na pomoc obetiam banského nešťastia ... 3
Krok so sclerosis multiplex ... 3-4
Bojovníci proti kríze ... 4-5
Služby a rady zrakovo postihnutým bezplatne ... 5
Zaostrené na kvalitu ... 5-7
Jeden deň úsmevu pre deti ... 7
Vyše 64 tisíc eur deťom ... 7
Na krídlach belasého motýľa ... 8
Lekár radí: Ako sa lieči neuropatická bolesť ... 8-9
Dokážeme správne čeliť bolesti? ... 9-10
Aktuálne: Bez práce a perspektívy ... 10
Opora pre znevýhodnených ... 11
Pomoc deťom v núdzi ... 11
Predstavujeme: Kluby abstinujúcich v Bratislave pri ASKAS ... 12-13
Z knižného pultu: Kniha Tisíc očí a leporelo Náhradné oči pre deti ... 13-14
Viete, že: Otvorili novú chránenú dielňu? ... 14
Všimli sme si: Osvetový projekt ... 14-15
Napísali nám: O felinoterapii ... 15
Tak to vidím ja ... 16
Otvorme dvere do sveta autizmu!. ... 17
Pozornosť ľuďom v núdzi ... 17-18
O Národnom programe boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu ... 19
Riport: Popoludnie vďaky ... 19-20
Reportáž: Abilympiáda Na pántoch ... 21
Znížiť nebezpečenstvo pasívneho fajčenia sa stáva prioritou ... 22-23
Ako sa podeliť o úspech ... 23
Spolupráca, partnerstvá a sociálne služby ... 24
Od slov ku skutočnosti ... 24-26
Summary ... 27
Príloha: Dôchodkové systémy v čase globálnej finančnej krízy

vinula. Nemožno nespomenúť, že členky SM klubu v Ilave sa aktívne venujú rôznej záujmovej činnosti. Napríklad: **Jožka Kurtiová** háčkuje rôzne dečky, **Anka Melišová** háčkuje i šije rôzne ozdobné predmety a pomôcky. **Gitka Melišová** maľuje rôzne obrazy, zúčastňuje sa aj na regionálnych výstavách a rada pečie dobré koláče. **Milka Pichlerová** prekladá zahraničné články pre klub i do časopisu SZSM - Nádej. **Renatka Filová** píše básničky ako nevidiaca. **Anka Pappová** píše básničky, kreslí a píše klubovú kroniku, ale aj fotografuje (zameriava sa na slnečnice a iné kvety) a svojimi článkami prispieva do časopisu **SZSM - NADEJ** a aj do regionálnej tlače. Je autorkou návrhu symbolu SLNEČNICA a dekoratívnych predmetov, ako aj pamiatkových pohárov, pozdravov pre SZSM i klub SM Ilava. **Milka Štefancová** má zasa na starosti masérsky kurz a je konzultantkou pre liečebné a kozmetické výrobky Aloe Vera. Absolvovala cvičiteľský kurz a získala certifikát cvičiteľa. **Stanko Kvasnica** pre klub rád pripravuje rôzne dobroty a je odborný profesionálny kuchár v zdravotníctve, zúčastňoval sa aj na súťažiach zdravej výživy NsP v SR. **Tonka Remšíková**je odborný konzultant pre Fínske potravinové a vitamínové doplnky Fin-Club Žilina a pripravuje prednášky pomocou informácií z odborných článkov, ktoré sú zamerané na liečbu SM. **Milka Chovancová** je členkou speváckeho súboru v rodnej obci a rada varí a pečie. Klub SM v Ilave zorganizoval viacero podujatí v prírode, na ktoré pozval hostí aj z iných klubov.

Členovia klubu spolupracujú s rozličnými organizáciami. Podobne by sa dalo písať aj o všetkých, vyše 30 kluboch SM na Slovensku, aj o rekondično-rehabilitačných pobytoch pre členov SZSM, Športovom dni SM-károv s rodinnými príslušníkmi, o prednáškach **„Esemkár a rodina"** či o ďalších podujatiach SZSM, pre ktoré sa v Humanite postupne isto nájde miesto.

(mš)

Bojovníci proti kríze

Kríza vystrašila mnohých ľudí tak, že neraz odložili aj dôležitý nákup na priaznivejšie obdobie. Aj v dôsledku toho veľa firiem nepredalo plánované množstvo svojich výrobkov a to ich donútilo prepúšťať svojich zamestnancov. Takto a podobne sa rozkrútil ničivý, krízový „kolotoč". Kto ho zastaví? Podľa názoru viacerých agentúr, médií, aj občianskych združení, spoločnými silami občania môžu tento nepriaznivý vývoj v krajine pomôcť zastaviť, ak sa prestanú príliš obmedzovať pri kúpe vecí dennej spotreby.

Na obrázku iniciatátori kampane Bojovníci proti kríze.

Niekto možno povie, že je to naivná predstava, že na zvrátenie krízového vývoja v globalizovanom svete treba oveľa viac počnúc zvýšením reálnej kúpyschopnosti obyvateľstva. Aj to je pravda, no pravdou je aj to, že aj kúpa akýchkoľvek potrebných vecí v konečnom dôsledku znamená, že tí, ktorí ich vyrábajú, aj tí, ktorí ich dopravujú dodávateľom, aj tí, ktorí ich napokon predávajú, majú tak svoju prácu ďalej zabezpečenú. Zároveň všetci spotrebitelia kúpou vecí dávajú zasa šancu iným kúpiť si niečo, vďaka čomu budú mať prácu ďalší, naši známi i neznámi ľudia. Tak vznikne bariéra proti kríze. Je dôležité, aby táto bariéra bola čo najpevnejšia. Aj preto vzniklo národné hnutie **„Bojovníci proti kríze"**. Jeho vznik iniciovali reklamné agentúry a podporujú ho mnohé médiá na Slovensku, vrátane verejnoprávnych. Agentúry i médiá spojili sily a pripravili s minimálnymi nákladmi túto celonárodnú kampaň zameranú oproti kríze, ktorú vyhlásili 21. júla tohto roku. Jej cieľom je osvetovo pôsobiť na všetkých spotrebiteľov, aby zbytočne príliš „neprškrtili" svoje výdavky na nutné veci a nepodliehali depresívnym náladám, ktoré vyvoláva nezamestnanosť, ale naopak, aby rozumne, s občianskou rozvahou stále podporovali spoločné úsilie zastaviť krízu. Zakladatelia hnutia Bojovníci proti kríze veria, že spojeným úsilím sa podarí krízu zastaviť. Či sa to podarí, ukáže čas, no môže k tomu prispieť každý po svojom.

Podľa **Juraja Vaculíka**, prezidenta Klubu reklamných agentúr Slovenska (KRAS):

„Každý z nás má možnosť svojím spotrebiteľským správaním ovplyvniť krízu a jej dosah na svoje okolie aj na seba samého". Ako uviedol ďalší iniciátor kampane **Róbert Slovák**, prezident Art Directors Clubu (ADC): „Každý z nás môže prispieť k boju proti kríze vlastnou iniciatívou" a dodal: „ADC združuje tvorivých pracovníkov v reklame - preto prispievame tým, čo najlepšie vieme - ideami. Vytvorili sme kampaň, ktorej cieľom je pohnúť zmýšľaním ľudí a demonštrovať, že ktokoľvek z nás, z ktoréhokoľvek kúta Slovenska, môže jednoducho pomôcť k zvráteniu ekonomickej krízy - ak nespanikári a bude sa snažiť žiť tak ako doteraz".

Ako bojovať proti kríze?

Podľa slov Juraja Vaculíka, cieľom nového celonárodného marketingového projektu „Bojovníci proti kríze" nie je nabádať ľudí k zvýšenej spotrebe, práve naopak. Jeho úlohou je usmerňovať ľudí skôr k normálnemu a uvážlivému spotrebiteľskému správaniu. Je nám jasné, že najjednoduchšie by bolo nerobiť nič. Rovnako

však ako je nebezpečná aj neúmerná spotreba (častokrát aj na dlh), by bolo pre ekonomiku a aj pre normálny každodenný život hrozivé a ľudí rovnako, úplne zastavenie spotreby. Ľudia si často ani neuvedomujú, že ak prestanú úplne kupovať výrobky typu „A“, ľudia, ktorí ich vyrábajú, nebudú mať príjmy na to, aby mohli kupovať výrobky typu „B“, ktoré vyrábajú priamo oni. „Tým, že udržíme spotrebu v rozumnom chode, pomôžeme si všetci navzájom, teda aj sebe,“ dodal Juraj Vaculík. Meradlom úspešnosti kampane, ktorá bojuje proti kríze, bude, podľa slov J. Vaculíka: „Posunutie mentálneho nastavenia ľudí“ voči tomu, ako je možné čeliť kríze. Teda, netreba pasívne čakať na to, čo urobí štát alebo iné „vyššie“ inštitúcie, ale treba si uvedomiť, že každý svojím každodenným nákupným správaním, môže prispieť k vyriešeniu krízy. „Toto mentálne nastavenie meriame pomocou odpovedí na série postojových otázok a otázok o nákupnom správaní prostredníctvom prieskumného „trackingu“ pred, aj po kampani“, zdôraznil Juraj Vaculík.

Všetci partneri a podporovatelia projektu do národnej kampane vstúpili bez nároku na honorár. Organizátori kampane Bojovníci proti kríze upozornili aj na stránku **www.bojovniciprotikrize.sk,** ktorá obsahuje aj mnoho užitočných tipov pre spotrebiteľov, ale aj pre firmy, ako možno zmierniť dosahy krízy. K hnutiu Bojovníci proti kríze sa týmto pripája aj časopis Slovenskej humanitnej rady, Humanita. **Veríte a vy, že občania spoločnými silami dokážu krízu zastaviť?** Najlepšie odpovede na túto otázku zverejníme v ankete. Odpovede do tejto ankety možno posielať e-mailom na: tlacove.shr@changenet.sk alebo na adresu: Slovenská humanitná rada – redakcia Humanity, Páričkova 18, 821 08 Bratislava.

Margita Škrabálková
Snímka: autorka

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska si pripomína 19. výročie svojho založenia

Služby a rady zrakovo postihnutým bezplatne

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) založená 7. apríla 1990, je jediná organizácia svojho druhu na Slovensku, ktorá už 19 rokov pomáha nevidiacim a slabozrakým klientom v domácom prostredí a bez opustenia rodiny prekonávať všetky, na prvý pohľad pre nich nezvládnuteľné situácie. Združuje vyše sedem tisíc členov v 70 základných organizáciách na celom území Slovenska a je členom Slovenskej humanitnej rady.

Predstavte si, že sa jedného rána zobudíte a namiesto zvyčajného obrazu Vášho bytu je len tma. V tej chvíli stratíte istotu nielen bezpečného pohybu po vlastnej domácnosti. Ranná hygiena, proces obliekania, príprava raňajok, cesta do práce, to všetko bude pre Vás neprekonateľným problémom a možno vás dočasne premôže i depresia a beznádej. Váš život sa od základu zmení a vy budete potrebovať pomoc, ktorú už roky poskytujú rehabilitační inštruktori, ktorí učia svojich nevidiacich a zrakovo postihnutých klientov bezpečne sa pohybovať na verejných priestranstvách, v hromadnej doprave, učia ich vykonávať bežné každodenné činnosti: upratovať, variť, vykonávať osobnú hygienu, pracovať na počítači a veľa ďalších zručností potrebných na úspešný výkon prác nevyhnutných v dennom živote.

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska je občianske združenie, charitatívna a humanitárna organizácia, ktorá združuje nevidiacich a slabozrakých občanov, ich priaznivcov, priateľov, rodičov nevidiacich a slabozrakých detí, bez ohľadu na pohlavie, náboženské vyznanie alebo vieru, rasový pôvod, národnostnú alebo etnickú príslušnosť, zdravotné postihnutie, vek, politické presvedčenbie alebo sexuálnu orientáciu. **Poskytuje služby, poradenstvo a aktivity bezplatne** všetkým zrakovo postihnutým ľuďom, ktorí o ne majú záujem.

Katarína Prevendarčíková

Zaostrené na kvalitu

Socia - Nadácia na podporu sociálnych zmien - 29. mája tohto roku v Bratislave slávnostne vyhlásila výsledky súťaže „Zaostrené na kvalitu“. Podujatie pod záštitou J.E. holandského veľvyslanca na Slovensku, Roba Swartbola sa začalo v hoteli Crown Plaza vystúpením kvinteta hudobnej skupiny „Take 4 sax“ skladbou z filmu o detektívovi, ktorý hľadá pravdu. O človeku, ktorý odvádza kvalitnú prácu v teréne.

O kvalitnej práci v teréne možno nesporne hovoriť aj v prípade ocenených neziskových organizácií: **Dorka, Košice, Agentúra podporných služieb v Žiline, Dom svitania Jakubov a Empatia v Bratislave.** Predstaviteľov týchto organizácií a hostí v kongresovej sále slávnostne privítal **Vladislav Matej** a na úvod pozdravil aj **J.E. Rob Swartbol**, ktorý netajil dojatie nad záslužnou humanitnou prácou, ktorú nadácia Socia vykonáva. Dodajme, že už uplynulo vyše devätnásť a pol roka od spolupráce neziskových organizácií Slovenska s 35 holandskými nadáciami, ktorých zástupcovia navštívili Slovensko, aby podporili 101 dobročinných projektov. Nadácia Socia v tejto

Agentúra podporných služieb v Žiline, ktorá pomáha zdravotne postihnutým zaradiť sa do života, bola ocenená otvoreným grantom 2500 eur.

spolupráci naďalej pokračovala a pokračuje aj dnes.

Holandský veľvyslanec odovzdal cenu v kategórii **Sociálne služby pre**

Špeciálna cena poroty Božene Bušovej z neziskovej organizácie Empatia v Bratislave.

Diplom pracovníkom Domu svitania v Jakubove.

jednotlivcov a rodiny v krízových životných situáciách. Nezisková organizácia **Dorka** v Košiciach ju dostala za to, čo všetko vykonala v prospech mnohých odchovancov detských domovov po ukončení inštitucionálnej starostlivosti o nich, najmä v spolupráci so Spoločnosťou priateľov detí z detských domovov, Úsmev ako dar. Ide o poskytovanie ubytovania osamelým rodičom v krízovom centre pre deti a rodiny, ktoré bolo v Košiciach otvorené vlani. V rámci súťaže Zaostrené na kvalitu ocenila porota najmä **Šetriaci program pre mladých dospelých.** Jeho cieľom bolo pomôcť týmto mladým ľuďom pri vstupe do samostatného života, naučiť ich šetriť peniaze a rozumne s nimi zaobchádzať. Pritom bolo treba, aby si mladí dospelí našli i zamestnanie. Až potom mohli podpísať dohodu, ktorou sa zaviazali mesačne zaplatiť 215,76 eura - čo predstavuje náklady na bývanie. Po odrátaní poplatkov za bývanie a služby, ktoré im organizácia Dorka poskytuje, sa každému z nich na osobný účet odkladá mesačne asi 125 eur. Po skončení šetriaceho programu dostáva mladý dospelý človek tieto prostriedky k dispozícii. Nezisková organizácia Dorka získala v rámci ocenenia otvorený grant v sume 3333 eur.

Ďalšie ocenenie si v kategórii **Sociálne služby pre deti a dospelých so zdravotným postihnutím** si vyslúžila ďalšia nezisková organizácia: **Agentúra podporných služieb (APS)**. Zriadila ju v roku 2003 nadácia

Po oceňovaní prišlo aj na diskusiu, na obrázku predstaviteľko Nadácie Socia Helena Woleková (vpravo) v rozhovore s účastníkmi podujatia.

Krajina harmónie a mesto Žilina. Jej hlavným cieľom je cielene poskytovať komunitné služby konkrétnym obyvateľom so zdravotným postihnutím (prevažne mentálnym). APS má na starosti správu dvoch chránených bytov, kde umožňuje chránené bývanie. Za ostatné dva roky využíva metódu Person Centred Planing podľa Johna O´ Briana, podľa ktorej aj ľudia s postihnutím sú hodní prežiť plnohodnotný, kvalitný život. Agentúra APS tak pomáha postihnutým mladým dospelým naplánovať lepšiu budúcnosť v spolupráci s rodinou a priateľmi. Doteraz sa dostalo pomoci od APS dvanástim ľuďom so zdravotným postihnutím. Traja z nich už bývajú samostatne v nájomných bytoch a majú prácu. To však nie je všetko. V prípade núdze majú kde požiadať o pomoc alebo podporu. Ďalších päť klientov sa vrátilo domov k svojej rodine s novou perspektívou do života. V súčasnosti agentúra APS pracuje na vyriešení zložitej životnej situácie ďalších svojich klientov. Bude tak môcť urobiť aj vďaka oceneniu s otvoreným grantom v sume 2500 eur, ktoré odovzdal **Robert Sunderman** z ING Bank N.V.

Takú istú sumu - 2500 eur získala aj ďalšia ocenená organizácia **Dom svitania** v Jakubove, ktorá sa venuje starostlivosti o dospelých občanov s kombinovaným postihnutím. Osemnástim klientom poskytuje sociálne služby v rehabilitačnom stredisku. Posky-

tuje im aj prácu v chránených dielňach. Cieľom je pripraviť ich na prácu v rámci podporovaných pracovných miest, aj na chránené bývanie. Ocenenie odovzdala **Alexis George z ING ČR/SR**.

Do súťaže v kategórii sociálne služby pre seniorov sa zapojili dva subjekty. Špeciálne ocenenie z nich získala iba nezisková organizácia **Empatia v Bratislave** za dlhodobý prínos rozvoju terénnych sociálnych služieb. Organizácia Empatia poskytuje opatrovateľské služby klientom v domácom prostredí, v závislosti od ich potrieb. Vlani rozšírila svoje služby na základe dotazníka a čo je dôležité, odstránila popri tom aj nejednoznačnosť výkladu objednaných služieb. Cenou bola socha od mladého slovenského autora Filipa Šicka. **Srdečne blahoželáme všetkým oceneným.** **(mš)**

Snímky: archív

Jeden deň úsmevu pre deti

Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar zorganizovala 24.júna 2009 už 7. ročník celoslovenskej verejnej finančnej zbierky pod názvom Jeden deň úsmevu. Zúčastnilo sa na nej vyše dvetisíc dobrovoľníkov, študentov gymnázií, stredných škôl, vysokých škôl, ktorí sa pohybovali v uliciach miest na celom Slovensku s označenými prenosnými pokladničkami, oblečení v tričkách s logom spoločnosti Úsmev ako dar a rozdávali darcom nalepovacie usmievavé srdiečka.

Každý okoloidúci sa mohol pristaviť pri týchto študentoch - dobrovoľníkoch a nechať sa označiť červeným srdiečkom, nalepeným na svoje šaty. S obrázkom usmiateho srdiečka tak mohol potešiť nielen seba, ale aj mnoho deti z detských domovov, pretože vyzbierané finančné prostriedky prostredníctvom tejto zbierky sa využijú na rozvojové aktivity pre deti žijúce v detských domovoch, vzdelávanie, podporu a pomoc rodinám v kríze, aj na podporu náhradného rodičovstva na Slovensku. To, že obyvateľom z rôznych krajov Slovenska nie je osud „domovákov" ľahostajný, svedčí aj prehľad vyzbieraných peňazí v tomto roku v jednotlivých regiónoch: Košice: 5 467 eur, Prešov: 4 537,83 eura, Prievidza: 2 866,92 eura, Dolný Kubín: 3 602,44 eura, Banská Bystrica: 2 635,12 eura, Nitra: 2 771,79 eura, Trnava: 2 367,85 eura a Bratislava: 14 166,57 eura. Spolu sa na Slovensku tentoraz vyzbieralo 38 415,52 eura. Veríme, že každý, kto vie, že mať vlastnú rodinu dnes nie je samozrejmosť a každému, komu záleží na všetkých deťoch, aj tých, ktorým chýba rodinné zázemie, isto aj o rok podporí túto dobrú myšlienku.

(mš)

Vyše 64 tisíc eur deťom

Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar v spolupráci so Spoločnosťou Nestlé Slovensko, s.r.o., tohto roku s veľkým úspechom ukončili jeden z viacerých spoločných projektov - Pomôžme deťom s Úsmevom. V uliciach krajských miest od prvého do posledného júnového dňa rozdávali dobrovoľníci retroplechovky z limitovanej edície kávy Nescafé Classic s historickým dizajnom.

„Je to vzácny projekt, ktorý pomáha pomáhať deťom v detských domovoch, rodinám v kríze, aj náhradným rodinám", uviedol Jozef Mikloško, predseda Spoločnosti priateľov detí z detských domovov – Úsmev ako dar. Do projektu sa zapojili všetky regionálne pobočky Spoločnosti Úsmev ako dar. Celkovo sa podarilo získať **64.211,83 € (1.934.445,59 Sk),** ktoré slávnostne odovzdal J. Miklošovi zástupca spoločnosti Nestlé na Slovensku, **Jozef Mokrý** formou symbolického šeku na spoločnom stretnutí v hoteli Kyjev v Bratislave za účasti novinárov, ktorý povedal: „Spolupráca spoločnosti Nestlé so spoločnosťou Úsmev ako dar sa začala v roku 2002 a odvtedy sa sladkosti od našej spoločnosti objavujú na podujatiach Úsmevu ako dar každý rok". Na stretnutie prišli aj zástupkyne rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Marcela Šipošová, Katarína Kovalčíková, Oľga Škorecová a ďalší, ako aj riaditeľka Detského domova B. Michalová a deti z amatérskej tanečnej skupiny zameranej hip-hop z bratislavského Detského centra **Brána do života**. Spestrili stretnutie veselo ladeným tanečným vystúpením. Ako sme začuli od ich vychovávateľky: „Tancom si liečia rany duše, ktoré utŕžili od života a v tanci budú môcť pokračovať aj na koncertnej šnúre, na ktorú pôjdu v septembri, aj vďaka podpore spoločnosti Úsmev ako dar".

A ako sa zrodil tento projekt, sme sa dozvedeli od zástupcu spoločnosti Nestlé z Českej republiky, Martina Husičku: „Naša spoločnosť nedávno oslávila svoje 70. výročie, a tak sa rozhodla pre tento zaujímavý spôsob pomoci: každý, kto prispel jedným eurom do mobilnej pokladničky, dostal ako poďakovanie plechovicu s kávou".

Do projektu „Pomôžme deťom s úsmevom" sa spontánne zapájali mnohí náhodní okoloidúci, aj tí, ktorí sa pristavovali pri mladých dobrovoľníkoch a stánku Spoločnosti Úsmev ako dar na Námestí SNP v Bratislave.

Margita Škrabálková

Snímky: autorka

Na krídlach belasého motýľa

Občianske združenie Organizácia muskulárnych dystrofikov (OMD v SR) zorganizovalo 5. júna tohto roku už deviaty raz „Deň belasého motýľa“, aby prinieslo ľuďom osvetu o ochorení svalová dystrofia a informovalo verejnosť o ľuďoch, ktorí napriek tejto chorobe, nestrácajú nádej a lásku k životu. Belasý motýľ vyzýval ľudí k spolupatričnosti s tými, ktorí potrebujú pomoc a ktorým aj prostredníctvom dobrovoľného príspevku možno pomôcť získať pomôcku, bez ktorej sa nezaobídu. A ako ľudia na Slovensku dokázali rozhýbať krehké, modré motýlie krídla?

V uvedený deň členovia i dobrovoľníci Organizácie muskulárnych dystrofikov – ľudí so svalovou dystrofiou – oslovovali občanov vo vyše 69-tich mestách Slovenska a šírenie osvety o dôsledkoch ochorenia svalovová dystrofia spojili s verejnou zbierkou. Dobrovoľníci označení logom Dňa belasého motýľa rozdávali informačné letáky o ochorení svalová dystrofia a symbol svalovej dystrofie - belasého motýlika. Občania im prispievali do označených pokladničiek ľubovoľnou sumou alebo prispeli na **účet číslo: 2625341277/ 1100. Na účet Dňa belasého motýľa sa vyzbieralo 40 891 eur (1 231 891,30 SK). To však ešte nie je konečná suma, pretože** prispieť na účet Dňa belasého motýľa bolo možné aj formou SMS-správy s textom: **DMS MOTYL** na číslo **877**až do 31. júla**.** Cena darcovskej SMS správy bola 1 euro. Koľko peňazí sa získalo prostredníctvom DMS-správ, sa dozvieme neskôr. Isté však je, že výťažok z verejnej zbierky sa použije na kúpu alebo doplatenie takých pomôcok pre ľudí so svalovou dystrofiou ako sú zdviháky, elektrické vozíky, špeciálne mechanické vozíky, elektrické postele, dýchacie prístroje, oxygenátory, odsávačky hlienov a iné špecifické pomôcky. Na niektoré štát prispieva iba sčasti, ale niektoré nehradí vôbec.

Okrem zbierky sa konal aj tento rok, a to 9. júna, benefičný koncert na Námestí SNP v Bratislave, ktorý moderoval **Roman Bomboš** a na ktorom bez nároku na honorár vystúpili populárni speváci s hudobnými kapelami ako **Bill Baron** a hudobné skupiny: **Vidiek, Horkýže slíže a Polemic.** Počas koncertu sa vyzbierala rekordná čiastka: **1 444,7 eura**.

V doterajšej šesťročnej histórii predchádzajúcich ročníkov tejto zbierky sa vďaka vyzbiernej sume pomohlo vo vyše 75 prípadoch ľuďom so svalovou dystrofiou. Organizácia muskulárnych dystrofikov v SR však uskutočňuje veľa iných aktivít prospešných pre ľudí so svalovým ochorením. Napríklad, v tomto roku pripravila OMD v SR aj 4 letné rekondičné tábory.

Prvý letný tábor pre deti, rodičov a osobných asistentov (kde sú cieľovou skupinou menše deti so svalovou dystrofiou, ktoré už na tábore boli) sa začal 25. júla a trval do 1. augusta tohto roku v krásnom prírodnom prostredí na Duchonke, v penzióne Slniečko.

Druhý - tvorivý letný tábor, sa uskutočnil 1. - 8. augusta tohto roku tiež na Duchonke v penzióne Slniečko. Do tábora sa mohli prihlásiť, záujemci o pestrý tvorivý program, ktorý bol rozdelený do viacerých tematických okruhov, podľa toho, čomu sa milovníci tvorivých činností chceli naučiť a v čom sa zdokonaliť (keramika, maľovanie na hodváb, batikovanie a pod.). Tí, ktorým to zdravotný stav dovolil, mohli sa zúčastniť aj turistických prechádzok. Súčasťou tábora bol aj 4. ročník **Memoriálu Jožka Kráľa v šachu**.

Aj 3. a 4. letný tábor pre mládež so svalovou dystrofiou sa má konať na Duchonke, ale v druhej polovici augusta.

V súčasnosti však OMD v SR sústreďuje svoje úsilie aj na ďalší projekt - vyhľadávanie pacientov s tzv. **Pompeho chorobou**. Od júna 2009 prebieha medzi členmi OMD v SR vyhľadávanie pacientov s týmto ochorením. Ide o liečiteľnú formu svalového ochorenia. Skríningový balíček bol poštou doručený každému členovi s akýmkoľvek druhom svalového ochorenia. Vyšetrenie vzorky krvi trvá pár týždňov. O výsledkoch, či sa ochorenie potvrdzuje alebo nie, budú všetci členovia, zapojení do vyhľadávania, informovaní písomne listom. Ak máte bližšie neurčený typ svalového ochorenia a chcete skríningový balíček na vlastné vyšetrenie, môžete sa do projektu zapojiť. V takom prípade sa kontaktujte na duracinska@nextra.sk alebo na 02/43411686.

Viac na: **www.omdvsr.sk.**

(mš)
Snímky: archív

Lekár radí:

Ako sa lieči neuropatická bolesť

Na Slovensku neuropatickú bolesť diagnostikujú a liečia neurológovia.

Liečba neuropatickej bolesti je komplexná a prísne individuálna. Vyžaduje si odborný, ale aj vysoko citlivý prístup lekára. Základom úspechu je určenie správnej diagnózy. V liečbe neuropatickej bolesti konvenčné lieky proti bolesti (analgetiká) nezaberajú. To viedlo k vývoju špecifických liekov. Dnes je k dispozícii viacero rôznych typov terapie proti neuropatickej bolesti vrátane liekov, ktoré pôsobia na zníženie prehnaných signálov bolesti. Hoci lieky nemusia úplne zmierniť symptómy neuropatickej bolesti, môžu však pomôcť zlepšiť súvisiace problémy, ako sú, napríklad, poruchy spánku.

Na liečbu neuropatickej bolesti je v súčasnosti k dispozícii niekoľko skupín liekov: analgetiká - nesteroidné antireumatiká, opioidy, antidepresíva - tricyklické antikonvulzíva (protizáchvatové lieky) a tiež v poslednej dobe sa do popredia záujmu dostávajú antiepileptiká III.generácie, kortikoidy, antiarytmiká, myorelaxanciá. Ďalšie typy terapie pri neuropatickej bolesti sú: fyzikálna terapia (napr. terapia teplom), fyzioterapia (napríklad stretchingové alebo posilňujúce cvičenia), liečba TENS (transkutánna stimulácia nervov elektrickým prúdom), akupunktúra,

psychologické a psychoterapeutické metódy vrátane relaxačných techník.

Dobré tipy pre pacientov pri bolesti

- **Nie ste sami! V Európe trpí chronickou bolesťou takmer každý piaty človek.**
- **Nečakajte príliš dlho, kým vyhľadáte profesionálnu pomoc – navštívte lekára čím skôr.**
- **Buďte k lekárovi úprimný a poskytnite mu detailne informácie o Vašej bolesti.**
- **Zvážte, či by Vaša bolesť nemohla byť v skutočnosti neuropatickou bolesťou.**
- **Mohlo by byť užitočné zapojiť do tohto procesu aj neurológa.**
- **Bolesť sa musí liečiť včas.**
- **Lieky musíte užívať pravidelne, dávku zmeňte len po diskusii s lekárom.**
- **Zostaňte aktívni. Nečinnosť spôsobuje, že svaly sa stávajú slabými.**
- **Starajte sa o seba (napríklad: doprajte si dobré jedlá, hudbu, čítajte obľúbené knhy alebo sledujte zaujímavé filmy).**
- **Účinnou liečbou sa rozhodnite ako budete žiť svoj každodenný život. Nedopustite, aby za vás rozhodla vaša bolesť.**

Ako zdôraznil **MUDr. František Cibulčík, PhD.,** z Neurologickej kliniky FNsP v Bratislave-Ružinove, nepriaznivými dôsledkami neuropatickej bolesti často bývajú **poruchy spánku**, **malátnosť**, **nechutenstvo**, aj **depresie**, čo má napokon aj sociálne dôsledky – priamy vplyv na zníženú schopnosť práce vyše polovice osôb, ktoré trpia neuropatickou bolesťou.

Ako povedala **MUDr. Aneta Kováčiková,** lekárka Neurologickej kliniky FNsP v Bratislave – Ružinove: „Dostupnosť liekov na neuropatickú bolesť sa viaže na lekársky predpis špecialistu – neurológa. Situácia zo 4. štvrťroka 2003 na Slovensku: až dve tretiny pacientov s neuropatickou bolesťou brali neúčinné lieky a niekedy aj kombináciu viacerých liekov, no s menšou účinnosťou na neuropatickú bolesť, a teda trpeli zbytočne. Neuropatická bolesť vyžaduje iný prístup, vyžaduje liečbu neurológa“. Zdôraznila tiež, že lieky prvej voľby pri liečbe neuropatickej bolesti sú dnes tie lieky, ktoré sa používali na liečbu epilepsie a lieky proti depresii. „Pacienti trpiaci neuropatickou bolesťou často vôbec neprídu k neurológovi, hoci ten rýchlo stanoví diagnózu a začne liečiť, napríklad antiepileptikami. Takáto liečba rýchlo zmierni bolesť, výrazne pozitívne ovplyvní kvalitu života pacienta, najmä mu zlepší náladu, vráti chuť do života a napraví mu aj porušený spánkový režim. Dĺžka takejto liečby je tu však individuálna, no v každom prípade nesmie byť príliš dlhá, pretože antiepileptiká po dlhšom čase užívania môžu spôsobiť vznik návyku, čiže závislosť pacienta od týchto liekov.

Na otázku Humanity, či môžu užívať antiepileptiká aj starší pacienti s neuropatickou bolesťou, ktorí však trpia naraz viacerými závažnými ochoreniami, napríklad srdcovo-cievnymi, reumatickými, aj hypertenziou, diabetes mellitus, **MUDr. A. Kováčiková** uviedla, že neurológovia v takýchto prípadoch veľmi zvažujú aké lieky možno pacientovi predpísať a v snahe predísť

MUDr. František Cibulčík, PhD.

MUDr. Aneta Kováčiková.

vedľajším účinkom i vzájomnej reakcii jednotlivých liekov, skôr ako ich predpíšu, poradia sa vždy s ďalšími odbornými lekármi, aj špecialistami pracujúcimi v ambulanciách bolesti.

Margita Škrabálková
Snímky: autorka

Dokážeme správne čeliť bolesti?

Podľa výsledkov nového európskeho prieskumu až 60 percent Európanov nikdy nepočulo pojem neuropatická bolesť, čo znamená oslabujúci neurologický stav pacienta. Pritom neuropatickou bolesťou trpí takmer 22 miliónov ľudí v rôznych krajinách Európy a môže byť sprievodným znakom rôznych diagnóz.

Uvedený prieskum sa uskutočnil v období od júna do septembra 2008 za účasti 824 jednotlivcov a 150 pacientov, respondentov z Veľkej Británie, Nemecka, Holandska a Švédska. Výsledky prieskumu sa stali podkladom na vznik novej medzinárodnej štúdie, ktorá odkryla zanedbávanie oslabujúceho, často nevysvetliteľného stavu vysiľujúcej bolesti miliónov pacientov. Jej výsledky predstavili vo februári tohto roku slovenskej verejnosti lekári Kliniky neurológie Fakultnej nemocnice s poliklinikou v Bratislave – Ružinove.

Prieskum sa vykonával s podporou farmaceutickej spoločnosti Pfizer a Spoločnosti neuropatickej bolesti (Neuropathic Pain Network). Podľa jeho výsledkov sa takmer dve tretiny (58 percent) opýtaných nikdy nestretlo s pojmom neuropatická bolesť. Viac ako tretina (34 percent) tých, ktorí sa s daným výrazom stretli, nevedeli vysvetliť obsah tohto pojmu. Viac respondentov povedalo, že dávajú prednosť kúpe voľnopredajných liekov proti bolesti, než by mali vyhľadať klinického lekára s cieľom zistiť príčinu svojej bolesti. To je znepokojujúce vzhľadom na to, že neuropatická bolesť býva nedostatočne liečená a nedostatočne diagnostikovaná. Tento prieskum svedčí o nedostatku vedomostí a nedostatočnej miere jej diagnostikovania. To poukazuje na skutočnosť, že väčšina pacientov s neuropatickou bolesťou (72 percent) o nej nepočula, pred tým ako im ju lekári diagnostikovali, pričom niektorí z nich môžu až dva roky čakať na stanovenie diagnózy a zistenie príčin svojej neuro-

patickej bolesti. Približne polovica ľudí so správne stanovenou diagnózou spojenou s neuropatickou bolesťou prirovnáva sprievodné znaky ako pocit „pálenia“, „vystreľovania“, „pichania“, „mravenčenia“ alebo až „stavu pripomínajúcemu elektrický šok“.

Neuropatická bolesť však nie je vždy identifikovaná a často býva vedľajším účinkom iných vážnych ochorení negatívne ovplyvňujúcich život pacientov. Mnohí z nich sú obmedzení v pohybe, vo vykonávaní určitých denných úkonov či prác alebo v nosení rôznych druhov šatstva. Je zapríčinená léziou alebo dysfunkciou v rámci centrálneho nervového systému (buď periférne alebo centrálne). Mnohí pacienti pociťujú neuropatickú bolesť ako dôsledok či ako komplikáciu pri cukrovke, pásovom opare, HIV pozitivite, rakovine, skleróze multiplex, mozgovej príhode, poškodení miechy, ale aj pri rôznych ochoreniach chrbtice alebo stavoch po operáciách chrbtice .

„Je až šokujúce, že veľká väčšina pacientov v prieskume uvádza, akoby sa nikdy necítili byť skutočným človekom“, komentuje výsledky štúdie **Harry Kletzko**, **prezident Spoločnosti neuropatickej bolesti** a dodáva**:** „Je to veľmi smutné najmä v dobe, keď existujú metódy liečby, ktoré dokážu pomôcť pacientom žiť plnohodnotnejší život.“ Tieto výsledky potvrdzujú chýbajúce znalosti o neuropatickej bolesti. Vyzdvihujú potrebu lepšej osvety o pridružených znakoch a symptómoch, ako aj o potrebe vyhľadania lekárskej pomoci, uviedol **MUDr. František Cibulčík, PhD.** z Neurologickej kliniky FNsP v Bratislave – Ružinove zdôraznil: „Realitou je, že aj na Slovensku je zatiaľ pomerne veľa nediagnostikovaných pacientov s neuropatickou bolesťou, ktorí nedostávajú optimálnu liečbu.“

Zdroje štatistických údajov:

GfK HealthCare - Attitudes towards Neuropathic Pain – consumer survey (UK, Germany, Sweden and Holland) - July 2008**,** http://en.wikipedia.org/wiki/Demography_of_Europe. Data extrapolated for 2008,Nanna B. Finnerup, et al, Medscape General Medicine. 2007;9(2):36. ©2007 Medscape Posted 05/15/2007, Wallace MS, Diagnosis and treatment of neuropathic pain Curr Opin Anaesthesiol. *2005 Oct;18(5):548-54*. GfK HealthCare, Attitudes towards Neuropathic Pain – patient survey (UK, Germany and Sweden) - August-September 2008.

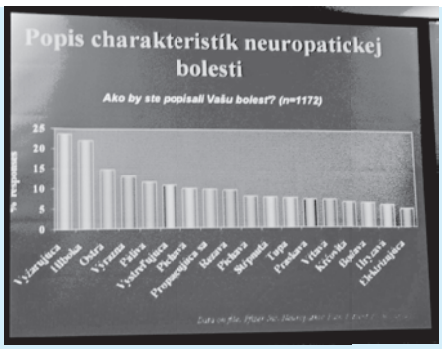

Aktuálne: Alarmujúca situácia Rómov na Slovensku

Bez práce a perspektívy

Slabá komunikácia s majoritnou spoločnosťou a nedostatočná osveta. Aj tieto problémy trápia Rómov v SR, okrem vysokej nezamestnanosti, zlej hygieny, slabej dochádzky rómskych detí do škôl a kriminality občanov žijúcich v osadách, aj mimo nich. Skrátka, súčasná situácia Rómov na Slovensku je alarmujúca, tri štvrtiny z nich sú bez práce, rómska mládež nemá perspektívu. Takto sa vyjadril na tohtoročnom stretnutí s novinármi v Bratislave František Tamko, predseda Únie Rómov na Slovensku, mimovládnej rómskej organizácie, ktorá má v súčasnosti 190 kolektívnych a 6500 jednotlivých členov.

Únia Rómov na Slovensku uskutočnila **prieskum** v oblastiach, kde žije väčší počet Rómov, napríklad **v Krompachoch, Richnave, Trebišove, Rimavskej Sobote** a pomocou svojich asi dvesto dobrovoľných aktivistov zistila, že **až trištvrte rómskej populácie na Slovensku nemá možnosť získať prácu** a ak, tak ide len o sezónne brigády, povedal **František Tamko** a dodal: „Veľakrát nás oslovujú aj primátori veľkých miest, keď sa chcú poradiť a porozprávať na tému riešenie súčasných problémov Rómov žijúcich v mestách SR. Aj preto v novembri, najneskôr však v decembri tohto roku, plánuje Únia Rómov na Slovensku otvoriť prvé poradenské centrum pomoci v Rimavskej Sobote, ktoré bude slúžiť nielen Rómom, ale všetkým, napríklad aj starším občanom, ktorí potrebujú pomôcť s vybavením žiadosti o sociálnu podporu či s napísaním úradného listu, ale aj s doprovodom k lekárovi. Centrum bude mať aj servisné stredisko pre bezdomovcov“, uviedol F. Tamko. V budúcnosti by chcela Únia Rómov na Slovensku otvoriť takýchto centier na východe Slovenska viac, napríklad aj **v Čiernej nad Tisou, Krompachoch**, skrátka všade tam, kde žije väčší počet rómskych rodín. Doteraz sa Rómovia z Únie Rómov na Slovensku podieľali na realizácii šestnástich charitatívnych a sociálnych projektov, z ktorých osem už úspešne dokončili.

V súčasnosti aktívne pôsobí aj regionálna kancelária Únie Rómov na Slovensku v Lehniciach, ktorej „dušou“ je **Tibor Rigo**. Podľa jeho slov medzi najväčšie problémy patrí slabé vzdelávacie možnosti rómskych detí, ktoré často neodôvodnene navštevujú namiesto riadnej, špeciálnu základnú školu bez toho, aby niekto skutočne zisťoval, či do špeciálnej školy patria alebo nie. Rómovia na juhu Slovenska však žijú o čosi lepšie ako na východnom Slovensku. Únii sa na juhu SR darí spolupracovať nielen so slovenskou, ale aj s maďarskou prihraničnou samosprávou, ktorá je aj zmluvne podchytená, uviedol T. Rigo.

Členovia Únie Rómov na Slovensku pomáhajú Rómom aj pri hľadaní práce, nemajú

František Tamko, predseda Únie Rómov na Slovensku.

však také kompetencie ako regionálne kancelárie spadajúce do pôsobnosti splnomocnenca vlády pre problémy Rómov. Podľa Františka Tamka niektoré regionálne kancelárie však nepracujú až tak dôsledne ako by bolo treba. Rómovia potrebujú podľa F. Tamka lepšiu osvetu, než sa im dostáva. Tú im však k plnej spokojnosti nemôže poskytovať mimovládna organizácia ako je Únia Rómov na Slovensku, ktorá však volá po spolupráci. Nechce žiadne verejné protesty, nemá žiadne politické ambície, žiaľ, ale ani kompetencie, aby Rómom pomohla tak, ako by si želala. Napriek nedostatku prostriedkov však pripravila 6. júna pestrý program pre deti a verí, že plán svojej činnosti až do roku 2012 uskutoční.

Margita Škrabálková
Snímky: autorka

Aktuálne:

Opora pre znevýhodnených

Nadácia Slovenského plynárenského priemyslu (SPP) otvorila ďalšie kolo grantového programu OPORA. Od júna tohto roku opäť podporuje inštitucionálny rozvoj mimovládnych organizácií poskytujúcich sociálne služby a individuálny rozvoj klientov sociálnych zariadení. Na program OPORA vyčlenila v tomto roku 86 000 EUR. Grantovým programom na podporu znevýhodnených skupín obyvateľstva prispieva ku skvalitneniu starostlivosti o ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. V tomto roku sa tento program prioritne zameriava na dve oblasti:

Prvá oblasť: **Inštitucionálna podpora mimovládnych organizácii viazaná na inovatívne integračné aktivity** – oblasť sa zameriava na inštitucionálny rozvoj mimovládnych, neziskových organizácii, ktoré svojou činnosťou zvýšia kvalitu života ľudí so znevýhodnením. Cieľom podpory Nadácie SPP je prispieť k zvýšeniu konkurencieschopnosti tretieho sektora tak, že organizáciám umožní posilniť ich vnútorné kapacity. Externá komisia zložená z odborníkov v sociálnej sfére vyberie v každom z ôsmich krajov Slovenska jednu organizáciu, ktorá môže získať príspevok na svoj inštitucionálny rozvoj vo výške 6 660 eur. Celková suma určená na rozdelenie len v tejto oblasti je **53 280 eur**. Uzávierka bude **9. septembra 2009**.

Druhá oblasť je **Podpora tvorby a realizácie individuálnych plánov rozvoja osobnosti klientov v zariadeniach sociálnej starostlivosti** - zameriava sa na projekty, ktoré vychádzajú z aktuálnych potrieb znevýhodnených ľudí, podporujú ich spoluúčasť na zmenách v záujme zvýšenia kvality ich života a aktivizácie ich potenciálu. Individuálny prístup považuje Nadácia SPP za nevyhnutnosť pri poskytovaní sociálnych služieb klientom. Na podporu realizácie individuálnych plánov rozvoja osobnosti klientov v sociálnych zariadeniach je v rámci tejto oblasti **určená suma 32 720 eur**. Maximálna podpora na jeden projekt bude 1 660 eur. O podporu sa budú môcť uchádzať štátne i neštátne zariadenia poskytujúce sociálne služby. Uzávierka bude **3. marca 2010.**

Za ostatných päť rokov podporila Nadácia SPP v rámci programu OPORA modelové, inovatívne a progresívne projekty 167 organizácií a zariadení celkovou sumou tristo tisíc eur (viac ako 9 miliónov slovenských korún). Ďalšie informácie týkajúce sa možnosti zapojenia sa do grantového programu získajú záujemcovia na internetovej stránke Nadácie SPP **www.nadaciaspp.sk**

(mš)

Aktuálne:

Pomoc deťom v núdzi

Organizácia spojených národov UNICEF, ktorá pomáha deťom, v júli tohto roku v Ženeve predstavila špeciálnu sadu hračiek a hier podporujúcich rozvoj detí, ako nástroj pomoci pre malé deti s názvom „Raný rozvoj v škatuli" (Early Childhood Development Kit). Je určená tým deťom, ktoré sa ocitli v núdzovej situácii, napríklad ak ich zasiahla vojna, prírodné katastrofy alebo deťom, ktoré sú vysídlené. Ide o prvú sadu svojho druhu, ktorá sa má využívať ako pomoc deťom počas humanitárnych katastrof.

Obdobie raného detstva je najkritickejším obdobím vývoja mozgu a deti sú v tomto období veľmi zraniteľné, najmä ak aj ich postihnú vojny, hurikány, záplavy, zemetrasenia, ak sa ocitnú v utečeneckých táboroch. Sada hračiek „Raný rozvoj v škatuli" im pomôže znovu navodiť aspoň zdanie trochu znesiteľnejšieho prostredia práve v takýchto situáciách. Obsahuje 37 rôznych položiek asi pre 50 detí do 6 rokov veku. Umožňuje im hrať a rozvíjať sa, podporuje deti v komunikácii a vzájomnej interakcii – prostredníctvom hier, kreslenia, počítania a čítania príbehov. Cena jednej sady je 230 dolárov. Hry ako domino, pexeso, stavebnice, handrové bábiky, puzzle či iné hry, pri ktorých si možno rozvíjať pamäť, dávajú deťom pocit, že im niečo patrí, a pomáhajú im tak lepšie normálne vnímať život. Sadu „Raný rozvoj v škatuli" dopĺňajú aj iné sady pomôcok určených deťom: „Škola v škatuli", (School-in-a-Box) a „Šport v škatuli" (Recreation kit). Sadu Škola v škatuli vyvinuli spoločne UNICEF a UNESCO ešte v roku 1994. Je súčasťou pomoci UNICEF deťom v núdzových situáciách pri ich návrate do škôl. Dodnes bolo na celom svete distribuovaných viac ako šesťstotiíc sád „Škola v škatuli". Sada hračiek „Raný rozvoj v škatuli" pred zaradením medzi nástroje pomoci odborne testovali v siedmych krajinách: v Čade, Libérii, Kongu (Brazzaville), Jamaike, Guyane, Maldivách a Iraku.Počas posledných 3 rokov pomáhal UNICEF v 829 núdzových situáciách. Odhaduje sa, že ročne sa núdzové situácie dotknú života 175 miliónov detí.

Zdroj: UNICEF

Poznámka redakcie:

Detský fond OSN UNICEF vznikol 11. decembra 1946. Jeho poslaním pôvodne bolo pomáhať deťom, ktoré zasiahla 2. svetová vojna. Názov UNICEF vznikol ako skratka pre United Nations International Children's Emergency Fund. Je jedinou špecializovanou organizáciou OSN zameranou na pomoc deťom. Tiež je jedinou organizáciou OSN, ktorá nie je a ani nikdy nebola financovaná zo zdrojov OSN ani nemá pridelenú pevnú rozpočtovú položku zo štátneho rozpočtu. Je financovaný iba z dobrovoľných príspevkov jednotlivcov, firiem a ďalších podporovateľov. Získavať fondy na pomoc deťom pomáha UNICEF-u množstvo dobrovoľníkov. UNICEF získal v roku 1965 Nobelovu cenu mieru za milióny zachránených detských životov a za propagáciu bratstva medzi národmi.

Predstavujeme

Kluby abstinujúcich v Bratislave pri ASKAS

Asociácia klubov abstinujúcich Slovenska - ASKAS, ktorá vznikla v roku 1994, od začiatku sústreďovala svoju činnosť v kluboch, ktorých cieľom je všestranná a vzájomná pomoc pri efektívnom napĺňaní svojho rozhodnutia - trvale a dôsledne abstinovať, koordinovať abstinentský život a činnosť klubov abstinujúcich. V októbri 1997 sa stala riadnym členom Slovenskej humanitnej rady. V súčasnosti združuje desiatky klubov v 44 mestách Slovenska. Jej štatutárnym predstaviteľom je Ján Dudák. Činnosť klubov ASKAS je dnes veľmi bohatá a natoľko dynamická a pestrá, že ju nemožno naraz vtesnať do jedného príspevku. Preto sme sa tentoraz porozprávali osobitne o kluboch abstinujúcich v Bratislave s jedným z jeho terapeutov, MUDr. Ivanom Novotným, riaditeľom AT – sanatória v Bratislave – Petržalke, ktorý sa protialkoholickej a protidrogovej starostlivosti venuje od roku 1964. K nášmu rozhovoru sa pridali aj niekoľkí členovia klubov abstinujúcich, ktorí sa pravidelne stretávajú v sídle sanatória AT, aj na iných miestach, často i na spoločných výletoch do prírody.

Kedy vznikol v Bratislave prvý klub abstinujúcich a čo svojim členom môže poskytnúť?

História protialkoholickej a protidrogovej starostlivosti v Bratislave sa začala na Radlinského ulici, kde sa otvorilo prvé centrum a 1. 4. 1974 tam začal pôsobiť aj prvý klub abstinujúcich, ktorý pokračuje vo svojej činnosti až doteraz. Pre činnosť klubu sme vytvorili potrebný terapeutický stereotyp a v roku 1989 vzniklo ďalších 11 klubov abstinujúcich, z toho dva kluby navštevujú anonymní alkoholici. V kluboch sa stretávajú aj „odliečení" pacienti, aj závislí od alkoholu a k nim pribudli aj závislí od drog. V súčasnosti v Bratislave pôsobí 13 klubov abstinujúcich. V posledných desať rokov sa však liečba alkoholizmu dostáva do úzadia, hoci alkohol je stále drogou číslo jeden.

Spomínam si na ostatné, XVI. výročné stretnutie bratislavských klubov abstinujúcich. Pre členov klubov bolo niečím mimoriadnym. Prečo?

Nebola to len bežná spoločenská udalosť. Bolo to stretnutie partie, ktorá potrebuje získavať pozitívnu energiu z prostredia. Bol to významný deň, ktorý sa dotkol srdca každého z prítomných. Bol to veľký sviatok víťazstva človeka nad chorobou, ktorá je nekompromisná ku každému. Kto neprežil závislosť, nie je schopný pochopiť, aké ťažké je odtabuizovať túto chorobu pred sebou samým. Tu pomáha skutočný kamarát – klubista. Je prvým človekom, ktorý na ceste konfrontácie medzi závislosťou a abstinenciou dokáže nielen podať ruku, ale neopustí nás, keď sa nám v prvých dňoch abstinencie nedarí. Nečuduje sa, nesmeje, neľutuje ani sa nehnevá. Naopak, podľa vlastných skúseností hľadá produktívne východisko. Prítomnosť klubistu je neoceniteľná. Klubista potrebuje kamaráta, ale kamarátom sa nemôže stať nikto iný ako rovnako postihnutý závislý. Podmienkou kamarátstva závislého so závislým je vzájomná ponuka piatich základných vecí dôležitých pre abstinenciu: **pokory, trpezlivosti, pravdy, lásky a to najdôležitejšie, čo človekom musí preniknúť, je sloboda**. Až pokora, trpezlivosť a pravda vyslovená ústami kamaráta – klubistu začne pomaly meniť srdce závislého na srdce kamaráta a začína sa v ňom prebúdzať pocit všeľudskej lásky. V prvých dňoch lásky si závislý abstinujúci človek začína vážiť sám seba, potom pochopí ako ubližoval všetkým okolo a nakoniec pochopí všetky súvislosti, ktoré teplom napĺňajú život. A v tom novom abstinentskom živote dôležitú úlohu hrá opäť kamarát – klubista, ktorý je z tohto pohľadu nezastupiteľný. Ale k slobode sa človek musí prepracovať sám. Je to najmä preto, že v tomto zmysle slova chápeme slobodu ako uvoľnenú obruč, ktorá zväzovala pôvodné ego závislého. Sloboda spočíva v tom, že človeka neriadi žiadna impulzivita, konštrukcie, slabosti, nereálne túžby, ale že uzdravený závislý kráča cestou, ktorú hľadá, tvorí a nachádza sám. Sloboda je istotou do zajtrajšieho dňa.

Ako pomáha vašim abstinujúcim pacientom psychoterapia?

Všeobecne by sa dalo povedať, že existuje viacero smerov aj v psychoterapii. Nie vždy však začíname pri odvykaní od alkoholu so psychoterapiou, pretože nie každý pacient je schopný psychoterapiu hneď absolvovať vzhľadom na svoj zdravotný stav. Využívame aj medikamentóznu liečbu a dá sa povedať, že v poslednom čase máme k dispozícii moderné lieky, ktoré blokujú funkcie neurotransmiterov. V okolitých štátoch sa v liečbe ešte stále využíva aj antabus, zložka, ktorá sa v liečbe v minulosti dosť používala aj na Slovensku, ale dnes nie je už liekom prvej voľby, lebo je rizikový. Preto sme pri predpisovaní antabusu veľmi opatrní. Antabus neúčinkuje na neurotransmitery, ale odstrašuje pacienta od alkoholu ako hrozba. Alkoholici však trpia často duálnymi alebo sprievodnými diagnózami rôzneho druhu, ktoré prináša alkoholizmus a vtedy sa nedá vystačiť len so psychoterapiou. Psychobterapia je ale v celom kontexte liečby závislosti najdôležitejšia a trvá zvyčajne rok. Taký čas treba na proces, kým pacient začne vnímať celý svoj problém alkoholizmu a až po roku liečby sa zvyčajne identifikuje v role závislého. Potom dávame pacientom potrebné informácie a snažíme sa im pomáhať riešiť problémy, ktoré majú v živote. Za základ sa považuje tzv. kognitívno-behaviorálna terapia, ale využívajú sa rôzne spôsoby terapie. Väčšinou však, a to asi na 98 percent, sa využíva na liečenie závislých skupinová psychoterapia. Niekedy však využívame aj individuálnu terapiu, pretože pacient neraz potrebuje niektoré dôverné informácie utajiť pred svetom a vtedy fenomén skupinovej terapie nefunguje.

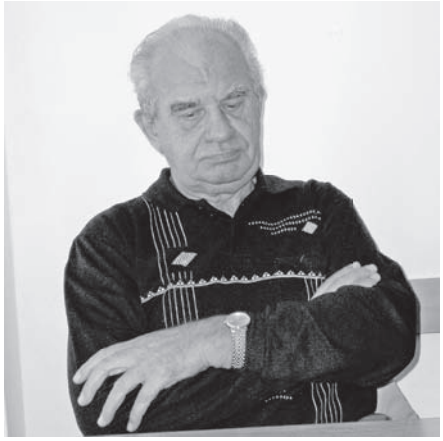

MUDr. Ivan Novotný, riaditeľ AT – sanatória v Bratislave – Petržalke.

O svojej ceste k abstinencii nám porozprával najprv Egon z bratislavského H – klubu:

Liečil som sa u primára MUDr. Ivana Novotného. Vždy mu budem vďačný za to, že mi ukázal cestu ako si skvalitniť ži-

Členovia bratislavských klubov abstinujúcich.

vot. Tým, že som sa ho naučil počúvať, dokázal som si povedať **„nie“** a ubránil som sa pitiu alkoholu, aj drogám. Život sa mi úplne zmenil. Teraz rešpektujem matku, ktorú som predtým nepočúval.

V kluboch, ktoré zastrešuje ASKAS, sa v rámci doliečovacieho procesu veľmi veľa urobí v prospech abstinujúcich. Podnikateľ Vlado sa tiež liečil v AT sanatóriu a už vyše poldruha roka abstinuje. Stal sa členom klubu abstinujúcich a ako mu klub pomáha, porozprával sám:

Za to, že som prijal zásady abstinencie, vďačím najviac klubu. Dostal som sa na správnu cestu vďaka klubovej činnosti, na ktorej sa zúčastňujem pravidelne, každý pondelok. Som klubista, ktorý sa môže mýliť, ale klub sa nemýli. Aktivity nášho klubu sú postavené na terénnych terapiách. Koľko každý klubista do klubu zo seba dá, toľko mu klub vráti späť.

Ľubo, člen bratislavského Klubu A-1 abstinuje už 30 rokov. Rozpovedal nám, aká ťažká bola jeho cesta odvykania sa od alkoholu:

Pil som napriek zdravotným ťažkostiam. Keď som mal problémy so žalúdkom, modlil som sa, aby som si mohol vypiť borovičku. No pribudli aj ďalšie choroby a došlo to tak ďaleko, že som chcel zomrieť. Napokon som sa rozhodol ísť k lekárovi a žiadal som sa na protialkoholické liečenie. Tam som sa stretol s primárom Ivanom Novotným. Na jeho podnet som sa začlenil do liečebného stereotypu a po polroku liečby som začal chodiť do klubu abstinentov. Pochopil som, že musím abstinovať až do smrti. Abstinencia je mojím životným štýlom, aj celej mojej rodiny. Moje deti nemajú žiadne problémy s alkoholom.

Margita Škrabálková
Snímka: autorka

Kontakty:
A1 Klub, A2 klub, H - klub
AT Sanatórium
Osuského 10
851 03 Bratislava - Petržalka

ALFA - klub
Centrum voľného času
Gessayova 6, **Bratislava - Petržalka**

ASKAS
Duklianskych hrdinov 18
911 05 Trenčín
E-mail: askas@askas.sk
Telefón: (+421) 0905 443 983
Webová stránka: www.askas.sk

Z knižného pultu:

Kniha Tisíc očí a leporelo Náhradné oči pre deti

(o pomoci vodiaceho psa ľuďom s rozličným postihnutím)

Nedávno uzrela svetlo sveta v Bratislave kniha TISÍC OČÍ – THOUSAND EYES. Obsahuje maľované obrázky deti kombinované fotografiami ako vodiaci pes pomáha nevidiacim, asistenčný pes vozičkárom a inak telesne postihnutým a pomoc psa terapeuta rôznym skupinám ľudí. Obrázky a fotografie sú komentované krátkym textom. Autorkou textu a fotografií je Soňa Macejáková.

Kniha sa skladá z troch častí. **Šťastné oči**, **Náhradné oči** a **Úprimné pomocné oči**. **V prvej časti** je 12 básni, z ktorých sa deti dozvedia, akú veľkú pomoc poskytuje vodiaci pes nevidiacemu, že existujú „hovoriace pomôcky“ - pomôcky s hlasovým výstupom, ktoré uľahčujú zrakovo postihnutým život, Braillovo písmo, čo sú „bodky roztrúsené po papieri“, ktoré dávajú ľuďom narodeným do tmy nádej na vzdelanie a kontakt so svetom vidiacich a koľko pomoci a šťastia poskytujú „štvornohé očká“. Ku každému textu prislúcha maľovaný obrázok a fotografia.

Po piatich fotografiách východu a západu slnka nasleduje druhá časť tejto knihy, ktorá obsahuje 12 maľovaných obrázkov, v ktorých sú fotografie s podobnou témou. Pod každým obrázkom je jednou alebo dvomi vetami popísané, postupne ako sa šteniatko dostáva od mamy do rúk vychovávateľa na 10 mesiacov, vychovávateľ naučí šteniatko základom správania sa budúceho vodiaceho psa a od vychovávateľa odchádza ročné psíča k cvičiteľovi na pol roka, cvičiteľ naučí dospievajúceho psa ako pomáhať nevidiacemu pánovi, po absolvovaní skúšky dostáva pes certifikát – pes so špeciálnym výcvikom, na základe ktorého je oprávnený vykonávať úlohy vodiaceho alebo asistenčného psa. Čitateľ sa dozvedá, čo všetko vodiaci pes dokáže, že pomôže nevidiacemu zdolať prekážky, ktoré mu život každodenne kladie do cesty, že prvé miesto za vodičom v mestskej doprave je vyhradené pre nevidiaceho s vodiacim psom a ďalšie informácie o štvornohom pomocníkovi.

Druhá časť je spracovaná aj v podobe leporela. Na jednom maľovanom obrázku je, napríklad, cesta a „mládenec“, ktorý má v jednej ruke paličku a v druhej psíka na vôdzke. Do tohto obrázku je vložená fotografia ako z okienka auta pozerajú von dvaja psíkovia. Pod obrázkom je text: Vodiaci pes prevedie svojho nevidiaceho pána bezpečne cez cestu. Na ďalšej fotografii je psík ako má v papuľke metlu a táto fotka je v maľovanom obrázku ako cez park prechádza pani so psíkom v postroji a pán v parku zametá. Pod obrázkom je text: Vodiaci pes prinesie

svojmu nevidiacemu pánovi predmety, ktoré potrebuje. **Vodiaci pes nemusí nosiť náhubok**. Takouto úsmevnou formou je napísaná celá druhá časť. Nasledujú 4 relaxačné fotografie – slnko v bielych oblakoch, psík v jazere a jeho odraz na hladine jazera, východ slnka nad hmlou na poli a nebo neskutočných farieb za rozvetveným stromom. A formou pocitov osoby strácajúcej zrak je vyjadrený popis fotografií. Vôňa hmly. Cítim pohyb oblakov a príjemný chlad jazera. Vnímam vôňu hmly cez závoj víl a dych anjela. Vidím farby neba v predstavách. Vidím ich aj v spomienkach.

Tretia časť – Úprimné pomocné oči - dáva deťom do povedomia slovíčko canisterapia – liečba pomocou psa. Čitateľ sa dozvedá, že terapeutom môže byť len taký pes, ktorý je priateľskej a pokojnej povahy. Nezáleží na tom, či je to bernardín, labradorský retriever, írsky vlkodav, bígl, maltézsky psík, či kríženec, alebo iné plemeno psa. Na fotografiách je aj asistenčný pes, ktorý pomáha vozičkárom a inak telesne postihnutým.

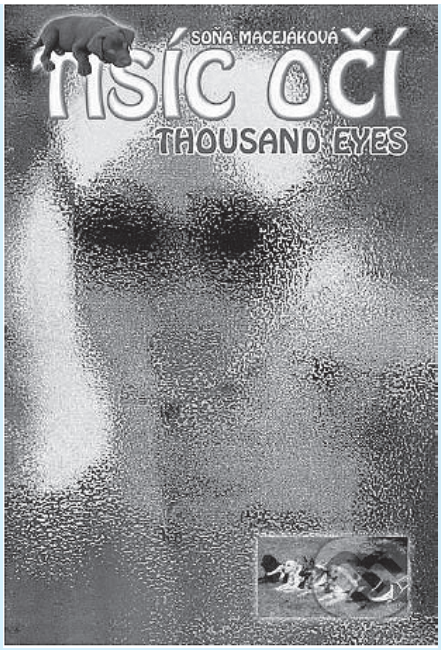

Kniha tisíc očí /Thousand eyes s obrázkami, ktoré maľovali deti a fotografiami, ako psík pomáha rôznym skupinám ľudí, deti zabaví, aj poučí. Pre jej veľký úspech u detí sa pripravuje aj jej preklad do angličtiny.

Záver knižky obsahuje aj niekoľko fotografií, z ktorých je vidieť, že chodíme so psíkmi medzi deti, aby sa dozvedeli o pomoci psa rôznym skupinám ľudí. A práve z takýchto podujatí deti maľujú obrázky, ktoré sú uverejnené v knižke.

Obrázkami, ktoré maľovali deti a fotografiami je táto kniha pre deti zábavná, no aj poučná. Je určená nielen malým deťom, ale aj pre širokú verejnosť bez ohľadu na vek. Prezeraním obrázkov ako psík pomáha ľuďom si čitateľ uvedomuje, že treba pomáhať každému, kto je z určitých dôvodov na pomoc odkázaný.

Dodajme, že v Ivanke pri Dunaji sa vlani uskutočnil „krst" tejto knihy - **Tisíc očí** a leporela **Náhradné oči**, Ktoré pokrstili deti z detských domovov spolu s krstným otcom Robom Miklom, krstnou mamou Majkou Miklovou a štvornohí hrdinovia z knižky. V rodinnej atmosfére knihu krstila celá rodina – mama, otec, deti a aj štvornohí pomocníci človeka. Knihu Tisíc očí a leporelo Náhradné oči si možno objednať aj prostredníctvom internetu, na webovej stránke: **www.martinus.sk.** **(po)**

Snímka: archív

Viete, že:

Otvorili novú chránenú dielňu?

Liga za duševné zdravie SR s radosťou nedávno oznámila verejnosti, že sa jej podarilo otvoriť chránenú dielňu vo vlastných priestoroch v Bratislave, vďaka grantu z minuloročnej Zbierky Dni nezábudiek, aj vďaka podpore Nadácie VÚB a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave.

Chránenou dielňou môžu byť, našťastie, rôzne druhy prevádzok či pracovísk. Táto pôsobí ako malá kaviarnička uprostred petržalského sídliska. Otvorenie chránenej dielne - kaviarne s názvom **„MEDZI NAMI"** sa uskutočnilo 15. júla 2009 na Ševčenkovej 21 v Bratislave, v sídle Ligy za duševné zdravie**.** Bolo spojené so slávnostným programom, ktorý pripravilo **Kultúrne združenie národností a etník** z Literárnej dielne fungujúcej v priestoroch Ligy. Jej členovia predniesli pásmo poézie a prózy **„Aby metla nemietla"** a pripravili aj **výstavu vyšívaných karikaturistických obrázkov** od autoriek **Bohuslavy Hábovčíkovej a Kataríny Patočkovej.**

Snímka z novootvorenej kaviarničky - chránenej dielne s názvom „MEDZI NAMI".

Občerstvenie na slávnostnom otvorení kaviarničky zabezpečila novootvorená chránená dielňa a predstavila na ňom svoje menu domácich špecialít, ako napríklad: rôzne pečené sladké aj slané koláče zo zdravých surovín a nezvyčajných nealkoholických nápojov vlastnej výroby – napríklad ľadového mätového čaju z čerstvej mäty. Na leto určite poteší okoloidúcich Petržalčanov aj čapovaná kofola. Kaviareň – chránená dielňa v priestoroch ligy na Ševčenkovej ulici v Petržalke vytvára vzácne pracovné a aj tréningové príležitosti pre ľudí s duševnými poruchami, ktoré pre nich pripravili odborníci z neziskovej organizácie **Domu sociálnych služieb MOST** sídliacej na Medveďovej 21, v Petržalke.

Oľga Valentová

Všimli sme si:

Osvetový projekt

Na parkoviskách pred ôsmimi obchodmi Tesco na Slovensku sa od 29. mája do 21. júna tohto roku rozložilo na Slovensku čosi nevídané - putovné „autokino“. Uskutočnil sa tak jedinečný projekt s osvetovým zameraním pod názvom Pohoda za volantom. Poslaním projektu bolo atraktívnou formou upozorniť, že sa na cestách stretávame s nežiaducimi javmi, agresivitou a stresom za volantom.

Podľa štatistiky viac než polovicu dopravných nehôd zapríčiňujú práve nevhodné návyky šoférovania. Musí to tak byť? Počas troch premietacích dní po sebe v ôsmich krajských mestách Slovenska sa vodiči mohli presvedčiť sediac vo svojich autách, aké dôležité je jazdiť nielen bezpečne, no aj „v pohode“. Premietanie sa vždy začalo o pol desiatej večer. Vstup bol bezplatný.

Ako povedala v tejto súvislosti **Eva Williams**, riaditeľka Oddelenia vonkajších a právnych vzťahov Tesco Stores SR, a.s.: „Pilotne sme autokino, prvé na Slovensku na parkovisku pod holým nebom spoluorganizovali vlani v lete pred hypermarketom Tesco v Ružomberku. Myšlienka takejto prezentácie zaujala a priniesla ďalšiu jeho verziu“.

Putovnému autokinu predchádzala dôsledná organizačná príprava. Autokino bolo na vyhradenom priestore parkoviska, projekcia sa pripravovala už pol dňa pred začiatkom premietania, plátno malo úctyhodný rozmer 9 m krát 3,8 m.

Výber miesta nebol náhodný

Výhodou všetkých vybraných lokalít, ktoré sa na tri dni stali večerným autokinom bolo, že hypermarkety Tesco sú otvorené nonstop, takže diváci vedeli, že si stihnú kúpiť pukance alebo nealkoholické nápoje, aby si spríjemnili chvíle sledovania filmov.

Aké filmy premietali?

Počas troch premietacích dní sa pri hypermarketoch Tesco v Košiciach, Prešove, Banskej Bystrici, Žiline, Trenčíne, Nitre, Trnave a Bratislave - Petržalke najskôr premietal krátky film, ktorý upozornil, že agresívne, kaskadérske šoférovanie nepatrí na cesty. Tento film upozornil, že päť zásad slušnosti za volantom – **pokoj, rešpekt, múdrosť, trpezlivosť a ohľaduplnosť** – urobí jazdu autom príjemnejšou. Na každom parkovisku sa premietal tri dni po sebe jeden z troch úspešných celovečerných filmov s cieľom osloviť najmä mladých ľudí. V ponuke bol najnovší film od scenáristov a tvorcov série Scary Movie **Disaster Movie**, slovenský film **Pokoj v duši** a film **Yes man** s Jimom Careyom.

Projekt mal partnerov

Projekt autokina sa uskutočnil vďaka pomoci Ministerstva vnútra SR a Rady vlády pre prevenciu kriminality SR, Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a BECEPu.

„Naším cieľom je podporovať pohodové správanie za volantom, veľa si sľubujeme od tejto šnúry autokín, chceme, aby vodiči volili iný, slušný spôsob jazdy. Veríme, že šnúra autokina po Slovensku bola úspešná“, povedal **Tomáš Gašpierik**, autor projektu Pohoda za volantom z agentúry YOUNGS talented crew. Viac informácií na **www.autokino.sk.**

Oľga Hrnčiarová

Napísali nám: Z Domova dôchodcov a Domova sociálnych služieb v Kremnici

O felinoterapii

Na zlepšenie kvality poskytovania služieb klientom Domova dôchodcov (DD) a Domova sociálnych služieb (DSS) v Kremnici sme zaviedli felinoterapiu – terapiu s mačkou. V krajinách západnej Európy, aj USA, je tento druh terapie rozvinutý, no využívajú ju aj v Česku. Mačka je milá, čistotná, má pozitívny vplyv na psychiku človeka pri depresiách, mentálnych, telesných a aj zmyslových poruchách. Mačky rozvíjajú komunikáciu, upokojujú srdcia postihnuté arytmiou, precvičujú jemnú motoriku človeka, skrátka, pôsobia liečivo.

Prvou „terapeutkou“ bola mačička Barborka, ktorá našu klientku s ťažkou demenciou priviedla k rozšíreniu svojich komunikačných schopností. Mačke sa prihovorila, hladkala ju a pri jej odchode sa s ňou rozlúčila. V bežnom živote táto klientka vôbec nerozprávala. Mačička Barborka bola pre ňu viac ako plyšová hračka, bola bytosťou, ktorá potrebovala veľa lásky, čo od klientov pri hladkaní aj dostávala. Cestu k nej si našli aj sluchovo postihnutí a nevidiaci klienti, aj ich obveseľovala svojím mačacím pradením. Teraz máme mačiatka Fatimu a Božku, ktoré bývajú v zariadení a voľne sa pohybujú v jeho priestoroch. Tieto mačky sú pod dohľadom veterinára a každá z nich má aj svoj očkovací preukaz. Naučili sa chodiť aj na vôdzke a tak chodia na vychádzky spoločne s našimi klientmi. Klienti ich radi kŕmia, češú, čistia ich domček - pelech na spanie, no starajú sa aj o ich osobnú hygienu. Najväčšou ich zábavou sú hry na preliezkach a naháňanie sa a hry s hračkami. Naši klienti si ani neuvedomujú, že zásluhou mačiek sa viac pohybujú, viac sa rozprávajú, keď im, napríklad, hračky dvíhajú zo zeme a tak sa aj navzájom zbližujú. Mačky navštevujú aj imobilných klientov pri lôžkach. Ležiaci klienti vďaka nim zavše zabúdajú na svoje bolesti a problémy a vypĺňajú si tak svoj voľný čas. Mačky majú svoje ohradené miesto, aby aj oni mali svoj pokoj. Po dlhodobej osvetovej činnosti, ktorú sme pred zavedením felinoterapie medzi klientmi a zamestnancami vykonávali (lebo nie každý bol zástancom tejto myšlienky), vidíme, že to malo svoj význam. Informácie o felinoterapii sme získavali z materiálov zo zahraničia, aj z **časopisov Moja Mačka a Pes a mačka**, pretože na Slovensku je tento druh zooterapie ešte len v začiatkoch. S prvými skúsenosťami s felinoterapiou v domovoch dôchodcov a domovoch sociálnych služieb sme sa v máji tohto roku podelili s felinoterapeutmi z Česka, ktorí nás pozvali ako prvých felinoterapeutov zo zariadení sociálnych služieb na Slovensku.

Božena Schniererová
riaditeľka DD a DSS Kremnica
Snímka: autorka

Napísali nám

Tak to vidím ja

Už pri počutí slova „Psychiatria“ každý stíši hlas. Prečo vlastne? Keď toto slovo rozdelíme na dve časti, dostaneme slovo PSY (ako psí život) a CHIATRIA (čo znie tak záhadne). Ubehlo už mnoho času odo dňa, keď som si išla dať predpísať lieky a náhodou službukonajúcu lekárku zastupoval doktor Nawka. Vtedy som sa prvýkrát stretla s človekom, pred ktorým som si otvorila srdce, a v priebehu niekoľkých pár minút som mu rozpovedala svoj príbeh, o ktorom píšem v nasledujúcich riadkoch:

Ochorela som veľmi mladá. Začalo sa to v škole. Potom nasledovalo nevhodné zamestnanie, ale pekne poporiadku.

Prechod zo základnej školy na strednú bol pre mňa akoby som odišla z raja do pekla. Na to, že nie som technický typ, sa prišlo oveľa, oveľa neskôr. Ale tomu predchádzal nepríjemný zážitok uprostred prvého ročníka, keď som, nevedno ako, dostala vši. Vtedy bola v škole taká „všivavá kalamita“. Bolo nás zavšivavených viac, keď kvôli tomu vytlačili letáčiky, aby sme si dávali lepší pozor a nepožičiavali si navzájom hrebene, čiapky, šály a podobne. Ja som to však vzala príliš vzťahovačne. Z jednotkárky a dvojkárky sa zrazu stala štvorkárka. Nevedela som sa sústrediť na učenie, zdalo sa mi, že všetci profesori, ba aj žiaci sa pozerajú len na mňa a hovoria len o mne. Boli to pre mňa pekelné muky. Zvláštne je, že odvtedy prešlo už pekných pár rokov a tento problém vší z našich škôl nevymizol. Ako ho prežíva dnešná mládež? Vari tak katastroficky ako vtedy ja? Alebo tento problém už zatienili drogy a fetovanie? Isté je, že ešte dodnes sa mi o mnohých veciach ťažko hovorí a som niekedy v rozpakoch, keď stretnem bývalých spolužiakov.

Dotiahla som to však do maturity. Potom som, nasledujúc svoju staršiu sestru, nastúpila do práce vo Východoslovenských železiarňach v Košiciach (teraz US Steel Košice). Mojej práci predchádzal žeriavnický kurz, kde mi teória išla lepšie ako prax. Zaradili ma na rizikové pracovisko, kde okrem rizika, že môžem niekoho zabiť a práce na zmeny, som dobre nezapadla do kolektívu. Nechápala som prečo. Záviseli mi moju maturitu, krásu a mladosť 18 -ročného dievčaťa? Robili mi napriek, vulgarizmy a šikanovanie pritom nemali konca-kraja. Mlčky som všetko znášala. Vinu som hľadala len v sebe a z mojich úst nemohla vyjsť vulgárna odveta. Riešila som to odchodom z pracoviska na inú prevádzku. Spočiatku som sa tešila, nabrala som „druhý dych“ a snažila som sa vyvarovať chýb, ktoré som robila predtým. Všetko sa však predo mnou „zrútilo“, keď som zažila obťažovanie na pracovisku. Nevedela som, ako mám reagovať a svoju nevôľu som prejavila tým, že som nenastúpila do práce. Chcela som tak „vytrestať“ tých, čo mi ublížili, no potrestala som tým samu seba. Zavrela som sa v ubytovni v izbe, odkiaľ som nevychádzala, nejedla, nepila a stratila som pojem o čase. Pokúsila som sa siahnuť si na život, ale prišla vtedy za mnou včas moja sestra. Mama sa dozvedela, že mám problémy a rýchlo vybavila to, čo sa mi vtedy zdalo dosť zložité, ba nemožné: môj rýchly odchod z VSŽ.

Po krátkom zotavení sa doma, na vidieku, som sa dala susedkou nahovoriť, aby som išla pracovať do iného závodu, kde pracovala aj ona. No zasa to bola práca na zmeny a v hluku. Neuvedomovala som si celkom, ako mi to škodí. Časom som však získala prax a kolektív mi viacmenej vyhovoval, až dovtedy, keď sa stalo niečo, s čím som nerátala, čo som nechcela. Bola som znásilnená alebo pohlavne zneužitá. Sama teraz neviem, ako to nazvať. Salo sa to raz po odpoludňajšej zmene.

V tom čase u nás doma chystali sestrinu svadbu a moje problémy si nikto nevšímal. Ako prvá družička a nevestina sestra som mala mnoho práce a povinností. K tomu ma ešte čakala práca na zmeny a v hluku. Vtedy niekto využil chvíľku, keď som nechápala, čo sa robí. Nastúpila som na vlak a išla, nevedno kam. Potom som putovala rovno na psychiatriu do Prešova, keďže nemocnica v Michalovciach vtedy ešte nebola postavená. Môj psychický stav sa počas nasledujúcich rokov raz zhoršoval, inokedy zlepšoval.

Neskôr som sa zoznámila na inzerát s chlapcom, ktorý sa stal mojím manželom. Od samého začiatku manžel o mne vedel úplne všetko. Že aj on potrebuje psychickú podporu, to sa ukázalo neskôr. Dnes sme obidvaja na invalidnom dôchodku a staráme sa spoločne o krásneho, zdravého syna a spoločnú domácnosť.

Niekedy ma prepadne otázka, či som sa nemohla vydať lepšie. Obidvaja s psychickou poruchou – má to svoje výhody, aj nevýhody. Ale, môžeme sa spoločne rozprávať o svojich pocitoch, ťažkostiach a vieme, čo znamenajú pojmy ako: svojpomoc, arteterapia, biblioterapia a podobne. No, mohla by som ich „rozoberať“ so zdravým manželom? Chápal by ma?

Dnešným mladým, či starším psychicky chorým ľuďom by som odkázala, nech si nezúfajú, ak sa dostanú do nejakého problému - nikdy nie je tak zle, aby nemohlo byť ešte horšie.

Ja som prešla tým „pyramídovým efektom“, keď som niečo prežila, s čím som nerátala a myslela som si, že som sa ocitla na vrchole všetkého zlého a potom prišlo niečo oveľa horšie. Ochorela som. My, duševne chorí ľudia, sa často stretávame s ponižovaním a opovrhovaním inými ľuďmi.

Ja by som rozdelila ľudí do dvoch skupín: prvá - tí, ktorí nami z duše opovrhujú a druhá - tí, ktorí nám závidia určité výhody, napr. že nechodíme do práce a peniaze k nám aj tak prichádzajú. No sú aj takí ľudia, ktorí nám podávajú pomocnú ruku a chápu nás. S takými sa stretávam napríklad, **v Integre**, našom rehabilitačnom stredisku **v Michalovciach**. Bolo by o čom hovoriť, pomohli tam už mnohým a skutočne ľutujem všetkých, ktorí nemajú možnosť stretávať sa s nimi tak, ako my. Ďakujem za možnosť vyjadriť sa nielen za seba, ale aj za ostatných psychicky chorých.

Alena

Prvá kampaň o autizme na Slovensku s verejnou zbierkou

Otvorme dvere do sveta autizmu!

Spoločnosť na pomoc osobám postihnutých autizmom (SPOSA) zorganizovala dňa 22. mája tohto roku verejnú zbierku. Zbierka bola vyvrcholením prvej informačnej kampane o autizme na Slovensku s názvom „Otvorme dvere do sveta autizmu".

SPOSA začala kampaň v apríli tohto roku pri príležitosti **Svetového dňa povedomia o autizme,** ktorý pripadá na 2. apríla. Záštitu nad ňou prevzala manželka prezidenta SR, **Silvia Gašparovičová.** Poslaním Spoločnosti na pomoc osobám s autizmom je presadzovanie a podpora všetkých opatrení, ktorých cieľom je zlepšiť kvalitu života ľudí postihnutých autizmom a ich rodín.

„Podľa posledných zahraničných štatistík pripadá na 150 novorodencov jedno dieťa s autistickým syndrómom. U chlapcov je to dokonca jedno dieťa na 94 novorodencov. V porovnaní so 70-tymi rokmi minulého storočia, tento pomer stúpol až 66-násobne. Ide o nepriaznivý globálny svetový vývoj, ktorý podnietil OSN prijať deklaráciu vyzývajúcu parlamenty, vlády, štátne a samosprávne orgány prijímať všetky opatrenia zamerané na včasnú diagnostiku a intervenciu, ako aj prijímať opatrenia na zlepšenie kvality života osôb s autizmom a ich rodín," uviedla **Mária Štubňová**, predsedníčka spoločnosti SPOSA.

Informačná kampaň **„**Otvorme dvere do sveta autizmu" je súčasne aktivitou projektu SPOSA, ktorý má názov **„Podpora práva autistických osôb na rovnaké zaobchádzanie prostredníctvom systému osobitných opatrení"** podporeného z grantu a plateného z viacerých zdrojov: Finančného mechanizmu EHP, Nórskeho finančného mechanizmu a zo štátneho rozpočtu SR a prostredníctvom Nadácie otvorenej spoločnosti. Informačnú kampaň podporili: Slovenské národné divadlo, Slovenské komorné divadlo v Martine, Mountfield, Nadácia Jána Korca, REALIZ s.r.o., OPERA a.s., Coca-Cola, Communication House s.r.o., mesto Martin, Technos a.s., Bratislavské vodárne a kanalizácie, občianske združenie Zvuky cez ruky.

Študenti – dobrovoľníci SPOSA s balónom znázorňujúcim bublinu príznačnú pre uzavretosť ľudí postihnutých autizmom. Na obrázku počas zbierky určenej na pomoc autistom, 22. mája 2009 na Poštovej ulici v Bratislave.

Verejná zbierka je vyvrcholením tejto informačnej kampane zameranej na upriamenie pozornosti verejnosti na počiatočné prejavy autizmu u malých detí, ako aj na to, že osoby postihnuté autizmom majú rovnaké práva, ako ostatní ľudia. Dobrovoľníci označení identifikátormi počas zbierky rozdávali, okrem informačných letákov, aj symbol zbierky, ktorým je bublina s logom SPOSA vyjadrujúca uzavretosť sveta ľudí s autizmom. Výnos verejnej zbierky je určený na zabezpečenie programov sociálnej rehabilitácie, podporu celoživotného vzdelávania osôb postihnutých autizmom, ako aj na budovanie zariadení sociálnych služieb pre nich.

Dobrovoľné príspevky do zbierky bolo možné posielať od 15. mája tohto roku. Každý, kto chce podporiť programy určené pre pomoc ľuďom trpiacim autizmom, ešte stále mohol do 31. augusta 2009 poslať peniaze na účet uvedenej verejnej zbierky, a to na číslo účtu: 4000645034/3100 Volksbank Slovensko.

Za verejnú zbierku zodpovedá Mária Štubňová, predsedníčka SPOSA. Koordinátori verejnej zbierky sú: SPOSA Nové Zámky, SPOSA Nové Mesto nad Váhom, SPOSA Žilinský región, SPOSA Martin, SPOSA Levoča, Klub rodičov autistických detí v Nitre, Kruh n.o. Trnava, Život s autizmom – LTK Motyčky. Verejnú zbierku povolilo Ministerstvo vnútra SR rozhodnutím č. SVS-233004-2009/03770.

(mš)

Snímka: autorka

Chudoba ohrozuje aj mnohých zamestnaných Európanov

Pozornosť ľuďom v núdzi

Pri príležitosti každoročného Európskeho zasadnutia ľudí žijúcich v chudobe sa 15. a 16. mája stretli delegácie zastupujúce ľudí žijúcich v chudobe a odborníci na túto problematiku v Bruseli. Tohtoročný, ôsmy ročník podujatia mal názov „Kde žijeme, čo potrebujeme." Na organizácii stretnutia sa podieľali Európska komisia, české predsedníctvo Rady EÚ a Európska sieť proti chudobe (EAPN).

Na zasadnutí **„Kde žijeme, čo potrebujeme."** vystúpil aj európsky komisár pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovnaké príležitosti **Vladimír Špidla**. Účastníkom podujatia sa prihovoril aj štátny tajomník ministerstva práce a sociálnych vecí Českej republiky zodpovedný za sociálnu politiku, sociálne služby a rodinnú politiku **Marián Hošek**, vysoký komisár Francúzska pre aktívnu solidaritu a boj proti chudobe **Martin Hirsch** a riaditeľ Európskej siete proti chudobe (EAPN) **Ludo Horemans.** Na za-

sadnutí sa zúčastnil aj riaditeľ pre sociálnu ochranu a sociálnu integráciu na Generálnom riaditeľstve Európskej komisie pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovnaké príležitosti **Jérôme Vignon** a ďalší predstavitelia krajín EÚ zaoberajúcich sa otázkami chudoby a sociálneho vylúčenia.

V rámci zasadnutia sa uskutočnila diskusia o praktických stránkach každodenného života, pokiaľ ide o prístup k primeranému a dostupnému bývaniu, finančné začlenenie a dostupnosť primeraných základných kvalitných služieb. Cieľom tohto zasadnutia bolo poskytnúť ľuďom žijúcim v chudobe alebo sociálne vylúčeným ľuďom príležitosť vyjadriť svoje názory, ako aj umožniť im zapojiť sa do priameho dialógu so zástupcami vlád jednotlivých štátov, inštitúcií EÚ, mimovládnych organizácií a záujmových skupín. Jedinečná forma zasadnutia mala podporiť dvojstrannú komunikáciu a otvoriť nové formy dialógu. Delegácie zastupovali všetkých 27 členských štátov EÚ.

Otváranie dialógu, hľadanie riešení

Zasadnutie poskytlo priestor na vytváranie nových myšlienok, na aktivity a iniciatívy zamerané na zlepšenie života miliónov ľudí v EÚ, ktorí žijú v chudobe. Z údajov za rok 2007 vyplýva, že asi 8 percent zamestnaných občanov (vo veku najmenej 18 rokov) v 27 členských krajinách EÚ žilo alebo stále žije pod hranicou chudoby. Diskusie sa sústredili na tri hlavné témy:

Bývanie - pri skúmaní problematiky chudoby a meraní hranice chudoby sa ekonómovia zameriavali na náklady na bývanie, pretože finančné prostriedky spojené s bývaním sú zvyčajne väčšie, než akékoľvek iné náklady. Zabezpečenie prístupu k udržiavanému a cenovo dostupnému ubytovaniu si vyžaduje koordinované úsilie viacero zúčastnených strán. V platnosti je mnoho právnych predpisov a stratégií súvisiacich s bývaním a ubytovaním, ako aj opatrenia zamerané proti korupcii pri stanovovaní podpory na bývanie a finančnej podpory. Zároveň je však nevyhnutné vyvinúť intenzívnejšie úsilie s cieľom znížiť počet nútených vysťahovaní a zabezpečiť lepší prístup k cenovo dostupnému sociálnemu bývaniu v celej EÚ, predovšetkým zdravotne postihnutých ľudí a mladých rodín.

Účastníci 8. mítingu ľudí zažívajúcich chudobu.

Finančné začlenenie - prístup k finančným službám, napríklad k základným úverom, priamo úzko súvisí so sociálnym vylúčením. Ľuďom žijúcim v chudobe je väčšinou odopretý prístup k finančným službám, a preto je táto otázka dôležitá a bola aktuálnou témou zasadnutia.

Základné služby - Európania žijúci v chudobe často čelia problémom týkajúcim sa prístupu k základným službám, ako sú napríklad: verejná doprava, dodávky vody a energie, likvidácia odpadu, poštové služby, školstvo, zdravotná starostlivosť a sociálne služby. Pre naplnenie každodenných potrieb ľudí sú tieto základné služby nevyhnutné a dôležité sú aj pre trvalo udržateľný hospodársky rast a sociálnu a regionálnu súdržnosť v Európe. Verejné orgány nesú zodpovednosť za zabezpečenie poskytovania týchto služieb, bez ohľadu na to, či sú tieto služby na voľnom trhu ziskové alebo nie.

Zasadnutie poskytlo delegátom neoceniteľné informácie v kontexte príprav aktivít Európskej komisie a členských štátov na Európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, ktorým bude rok 2010.

Prípravy na rok 2010

Európska komisia a členské štáty EÚ v súčasnosti pripravujú aktivity na **Európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu - 2010**. Jedným z najdôležitejších výsledkov seminárov, ktoré sa konali v rámci zasadnutia, bola diskusia a výmena názorov o ambíciách delegácií jednotlivých štátov, týkajúcich sa posolstiev Európskeho roka boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, ktoré prispejú k návrhu Európskej stratégie sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia po roku 2010. Na záver zasadnutia každá delegácia zavesila symbolické predmety ako vlastné odkazy na „strom“, čím znázornila svoje plány v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.

Kríza upozorňuje na chudobu

Stredobodom diskusií počas 8. Európskeho zasadnutia ľudí žijúcich v chudobe, bol sociálny dosah súčasnej hospodárskej krízy. **Z najnovších údajov vyplýva, že 16 percent Európanov je stále ohrozených chudobou.** Hoci najlepšou zárukou pri predchádzaní chudobe je kvalitné pracovné miesto, z miery chudoby zamestnaných, ktorá dosahuje 8 percent, vyplýva, že nie všetky pracovné miesta poskytujú ľuďom istotu. Údaje zároveň naznačujú, že v niektorých členských štátoch EÚ vysoký rast v predchádzajúcich rokoch síce priniesol v absolútnom vyjadrení dočasné zlepšenie životnej úrovne chudobných, zatiaľ čo ich relatívna situácia sa zlepšila len málo alebo zostala nezmenená. Hospodárske vyhliadky sa ale od základu zmenili. Vo väčšine členských štátov EÚ sa podstatne zvýšila nezamestnanosť, prognózy niektorých krajín naznačujú ďalšie straty pracovných miest aj v budúcnosti. **Kríza najviac postihne tie domácnosti, ktorých živitelia sú znevýhodnení na trhu práce a v spoločnosti. Z toho vyplýva potreba záchranných sociálnych sietí, ktoré musia byť dostatočne pevné na to, aby sa cez ne ľudia neprepadli a dostatočne účinné, aby im umožnili opäť sa neskôr aktívne zapojiť do života spoločnosti a uplatniť sa na trhu práce.**

Slavomíra Mareková
Snímka: autorka

O Národnom programe boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu

V súvislosti s blížiacim sa desiatym výročím záväzku štátov EÚ znížiť chudobu v Európe, ako je širokej verejnosti známe, Európska komisia už v roku 2007 vyhlásila rok 2010 za Európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Národný program k boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu bol na Slovensku predložený v gescii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a na jeho vypracovaní sa podieľali ústredné orgány štátnej správy, sociálni partneri, aj mimovládne organizácie, ktoré mali možnosť v rámci pripomienkového konania zúčastniť sa aj na jeho tvorbe.

Na dokument tohto typu reagujú národné siete proti chudobe vo všetkých krajinách EÚ a snažia sa o ňom viesť otvorenú diskusiu. Slovenská organizácia európskej siete proti chudobe - SAPN tak robí tiež a s ňou aj jej členské organizácie, medzi ktoré patrí aj Slovenská humanitná rada. V snahe oboznámiť sa týmto závažným dokumentom považujme za správne a dôležité, priblížiť ho aspoň krátko aj čitateľom Humanity.

Národný program Slovenskej republiky k Európskemu roku boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (ďalej len Národný program) je strategickým dokumentom, ktorým SR ako členská krajina EÚ vyjadruje svoj záväzok dosiahnuť „rozhodujúci vplyv na odstránenie chudoby". Je vypracovaný v súlade s prioritami strategického rámcového dokumentu **Priority a usmernenia pre činnosti v rámci EÚ roka 2010** vypracovaného Európskou komisiou. Národný program nadväzuje na Národnú správu o stratégiách sociálnej ochrany a sociálnej inklúzie pre roky 2008 – 2010, predovšetkým v prepojení s prioritnými cieľmi Slovenskej republiky v oblasti sociálnej inklúzie. Cieľom je zvýšiť verejné povedomie o situácii ľudí žijúcich v chudobe, najmä osôb sociálne vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením a vytvoriť priestor na zapojenie sa všetkých zainteresovaných subjektov, ktoré by mohli prispievať aktívnou účasťou na implementovaní politiky sociálnej inklúzie.

Ide najmä o dosiahnutie udržateľného zníženia miery chudoby a odstránenie sociálneho vylúčenia, ktoré Slovenská republika zabezpečuje opatreniami, z ktorých za kľúčové považuje: **zabezpečenie podpory príjmu, podpory prístupu k zamestnaniu, k vzdelávaniu, integrácii na trhu práce, prístupu k verejným službám a rozvoj ľudského kapitálu, a to samotných jednotlivcov a skupín sociálne vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením.**

Hlavné prioritné ciele na dosiahnutie predchádzania a odstraňovania chudoby a sociálneho vylúčenia na Slovensku sú:

Zredukovanie chudoby detí a riešenie medzigeneračnej reprodukcie chudoby preventívnymi opatreniami a podporou rodín s deťmi, zvýšenie spoločenského začlenenia a boj proti diskriminácii zraniteľných skupín obyvateľstva podporou dostupnosti verejných služieb, rozvojom lokálnych riešení a zvyšovaním participácie vylúčených skupín na živote spoločnosti, zlepšením ich prístupu na trh práce a zvýšením zamestnanosti a zamestnateľnosti znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a skupín obyvateľstva ohrozených vylúčením.

V tejto súvislosti Slovenská republika už posilnila a rozšírila opatrenia zamerané na plnenie vyššie uvedených cieľov vzhľadom na zmeny, ktoré nastali v dôsledku svetovej finančnej a hospodárskej krízy.

Hlavné ciele Európskeho roka boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu sú:

uznanie základného práva ľudí žijúcich v chudobe a čeliacich sociálnemu vylúčeniu na to, aby žili dôstojne a aktívne sa zapájali do života spoločnosti.

spoločná zodpovednosť a účasť - posilňovanie účasti verejnosti v súvislosti s politikami a opatreniami v oblasti sociálneho začlenenia a zdôrazňovanie individuálnej zodpovednosti v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, ako aj významu propagácie a podpory dobrovoľných činností,

súdržnosť – presadzovanie súdržnej spoločnosti prostredníctvom zvyšovania povedomia verejnosti o tom, aké výhody pre všetkých má spoločnosť, v ktorej sa odstráni chudoba, umožňuje sa spravodlivé rozdelenie a v ktorej nikto nežije na jej okraji,

záväzok a konkrétne opatrenia – opakované zdôrazňovanie silného politického záväzku Európskej únie a členských štátov rozhodujúcim spôsobom vplývať na odstraňovanie chudoby a sociálneho vylúčenia a presadzovanie tohto záväzku a opatrení na všetkých úrovniach riadenia.

Ďalšie informácie možno nájsť aj na**: www.employment.gov.sk.**

Zdroj: MPSVR SR

Riport:

Popoludnie vďaky

V slnečnú nedeľu, 17. mája tohto roku, sa na bratislavskom dostihovom závodisku v Petržalke konalo Popoludnie vďaky. Podujatie usporiadala Liga proti rakovine na počesť svojich 2300 dobrovoľníkov, ktorí sa aktívne podieľali na 13. ročníku zbierky Dňa narcisov. Venovala im, ako aj novinárom, ktorí o Dni narcisov napísali, jednotýždňové permanentné vstupenky na dostihové závodisko zahŕňajúce aj Popoludnie vďaky.

Na Popoludní vďaky mladí dobrovoľníci mohli aj tipovať, koľko sa počas tohtoročného Dňa narcisov vyzbieralo eur. Každému, kto sa z mladých ľudí do tohto tipovania zapojil, vznikla nádej, že vyhrá mobilný telefón Smartphone s navigáciou GPS a fotoaparátom.

Príjemné s užitočným

Medzi stánkami s občerstvením nechýbali ani početné infostánky a pódium pre hudobníkov v pozadí s logom Ligy proti rakovine. Dobrovoľníčky ligy ponúkali veľmi užitočné informácie a mnoho brožúrok, napríklad o zdravom stravovaní, o prevencii rakoviny kože a s nimi i plagáty s otázkou: „Patríte do rizikovej skupiny?" Kto mal záujem mohol dostať zdarma dokonca aj veľmi zaujímavú učebnicu onkologickej výchovy pre stredné školy i pozvánku do Centra pomoci Ligy proti rakovine, ktoré sídli na Brestovej 6 v Bratislave – Ružinove.

V ďalšom stánku partner ligy, spoločnosť Avon, ponúkala brožúrku o prevencii rakoviny prsníka, ale aj plagátik s pozvánkou na pochod Bratislavou na-

plánovaný na 20. júna tohto roku. Týmto pochodom sa Slovensko prvýkrát pridalo k päťdesiatim krajinám sveta, obyvatelia ktorých sa vydali v tento deň do ulíc, aby podporili boj proti rakovine prsníka.

V ďalšom stánku dobrovoľníčky zasa vysvetľovali záujemcom, aké opaľovacie krémy chrániace pred ultrafialovým žiarením sú pre ich pleť najvhodnejšie.

V stánku partnerskej firmy Pfizer zasa každému, kto mal záujem, poskytli informácie o škodlivosti fajčenia a umožnili aj niečo navyše: dať si urobiť zdarma jednoduchý test dýchnutím do prístroja, ktorý poskytne testovanej osobe dôležitú informáciu, koľko jedovatého kysličníka uholnatého sa v jej pľúcach práve nachádza, čo tiež spolu s usadzujúcim sa dechtom v pľúcach spôsobuje rakovinu. Podľa údajov spirometra testovaný zistí, ako v skutočnosti na tom je ako fajčiar či ako pasívny fajčiar.

Všetci účastníci Popoludnia vďaky mohli sledovať i dostihy priamo z tribúny závodiska a zapojiť sa dokonca aj do dostihového tipovania.

Stovky zúčastnených si okrem pobytu na čerstvom vzduchu a sledovania dostihových pretekov vychutnávali aj niekoľko príjemných prekvapení v podobe atraktívnych hudobných vystúpení kapiel: **Lojzo, Desmod aj á-cappela Fragile**, ktoré prilákali k pódiu aj celé rodiny s deťmi. Obďaleč od pódia zasa rodičia svoje deti vysadili zadarmo na poníky, ktoré ich za ohradou, v tieni stromov detského ihriska poslušne nosili dokola na chrbtoch.

A keď už v podvečer skončil posledný dostihový závod a utíchal aj detský džavot, na pódium vystúpila spolu s moderátorom aj prezidentka Ligy proti rakovine **Eva Siracká**, aby oznámila hrubý výnos 13. ročníka zbierky Dňa narcisov, ktorý naozaj prekonal všetky očakávania prekročiac rekordnú hranicu o 4 milióny Sk a dosiahol vyše 27 miliónov Sk, čiže **924 744 eur**. Hneď nato E. Siracká vyhlásila, kto z tipujúcich mladých dobrovoľníkov najlepšie odhadol výšku výnosu zbierky a vyhral atraktívny mobilný telefón. Bola to dobrovoľníčka, študentka gymnázia z Bratislavy, **Anna Bojová**. No ani na opakovanú výzvu moderátora „Mravca" na pódium nevystúpila. Jej prekvapenie, balíček s mobilným telefónom za ňou putoval poštou.

Margita Škrabálková
Snímky: autorka

Na snímkach dobrovoľníci z informačných stánkov podujatia Popoludnie vďaky.

Reportáž

Abilympiáda Na pántoch

Zväz telesne postihnutej mládeže (ZTPM) usporiadal 27. až 30. júna tohto roku v priestoroch Stredného odborného učilišťa (SOU) obchodného v Bratislave – Rači - Na pántoch už 9. ročník abilympiády, celoslovenskej súťažnej prehliadky pracovných schopností a zručnosti zdravotne postihnutých.

Abilympiády vždy charakterizovali priateľské vzťahy a nadväzovanie nových, kamarátskych kontaktov. V takomto duchu sa konal aj 9. ročník Abilympiády 2009. Počas dvoch súťažných dní ukázalo svoju zručnosť a talent približne **stopäťdesiat účastníkov súťaže z celého Slovenska.** Účastníci mohli súťažiť vo vyše dvadsiatich disciplínach ako napríklad: košíkárstvo, aranžovanie kvetov, tvorba plagátu, vyšívanie krížikovým stehom, vyrezávanie z dreva podľa predlohy, sústruženie z dreva, počítačová editácia anglického textu, ozdobovanie kraslíc, medovníkov, viazanie kníh, výroba šperku, tvorba webových stránok, dámske krajčírske majstrivstvo, cukrárske umenie, modelovanie z hliny, paličkovanie, drotárske majstrovstvo, pletenie, háčkovanie, studená kuchyňa, maľovanie vodovými farbami na papier. Aj tu však platil známy olympijský slogan: nie je dôležité vyhrať, ale zúčastniť sa.

Lákadlom pre súťažiacich boli tentoraz najmä tvorivé disciplíny ako maľovanie vodovými farbami na papier, modelovanie z hliny, vyšívanie krížikovým stehom, reportážna fotografia, cukrárstvo a ozdobovanie medovníkov.

„Som nadmieru spokojná s tým ako Abilympiáda dopadla. Ľudia sa snažili jeden druhému si navzájom pomôcť. Je dôležité, aby sme sa rešpektovali a pomáhali si. Do súťaže sme tento rok zaradili i nové disciplíny, napríklad výrobu vianočnej pohľadnice, ako aj kadernícke majstrovstvo a maľovanie farbami na sklo. Mali sme aj nepočujúcich účastníkov, ktorí súťažili v odbore kaderníctvo“, povedala koordinátorka celoslovenskej Abilympiády **Zuzana Recsková**.

Našu pozornosť upútala aj 75- ročná pani, **Libuša Kordíková**, ktorá už skoro vôbec nevidí, ale napriek svojmu hendikepu sa rada zapája do súťaží. Aj jej vnučka, **Libuša Puškárová**, ktorá má to isté zrakové postihnutie ako jej babka a je tiež držiteľkou preukazu ZŤPS, sa tento rok opäť zúčastnila na abilympiáde. Babička Kordíková bola na všetkých ročníkoch abilympiád a stala sa pre vnučku Libušku príkladom. Tohto roku Libuška súťažila vo fotografovaní a aj v novej disciplíne - maľovaní na sklo. Za maľbu na skle sa jej podarilo získať prvé miesto. V minulosti súťažila aj v tvorbe webových stránok, kde obsadila druhé. miesto. Jej babka, pani Kordíková tentoraz súťažila v aranžovaní kvetov a v modelovaní z hliny, kde získala tretie miesto.

V auguste sa študentka Libuška spolu so svojím bratom Jurkom a tetou Soňou plánovala zúčastniť aj na ďalšej, medzinárodnej súťaži v hlavnom meste Číny, Pekingu, pri príležitosti **47. Kongresu Intersteno**, kde sa mohli zúčastniť na svetovej súťaži v písaní textov na počítači vo viacerých cudzích jazykoch. Ako sme sa dozvedeli, v rodine Puškárovcov tri deti študujú na vysokej škole, a teda, peniaze na cestu do Pekingu im, pochopiteľne, chýbali. Je to naozaj veľká škoda. Libuška, ktorá mala úspech na abilimpiáde, bola už v minulých rokoch úspešná aj so svojím bratom i na jednej medzinárodnej súťaži Intersteno. No sponzorstvo ich cesty na Intersteno, o ktoré žiadali viacerých potenciálnych darcov, sa žiaľ, nepodarilo zabezpečiť. Možno nabudúce budú mať viac šťastia. Vráťme sa však k abilympiáde.

„Odmenou pre víťazov boli vecné ceny a možnosť reprezentovať Slovensko na celosvetovom finále Abilympiády v Južnej Kórei, v roku 2011,“ doplnil manažér Abilympiády pre styk s verejnosťou a médiami, **Martin Buzna** a dodal: „V zahraničí, aj u nás sa ako oficiálny názov tejto prestížnej súťaže používa anglické slovo Abilympics, ktoré vzniklo zložením zo slov Olympics of Abilities, teda olympiáda schopností. „Cieľom súťaže bolo dokázať zdravému obyvateľstvu, že postihnutý človek môže byť rovnocenným partnerom pri vykonávaní pracovnej činnosti“.

Súťažiaci prišli ako jednotlivci bez sprievodu, takže do vlastného tvorivého procesu súťažiacich nesmel zasahovať nikto iný (na prípadnú pomoc súťažiacim boli usporiadateľmi určené osoby). Podľa medzinárodných pravidiel aj tentoraz platilo, že pri súťaži neboli určené nijaké kategórie. Súťažili rôzne postihnutí ľudia (zrakovo, sluchovo, telesne, mentálne, alebo aj vnútorne). Porota nesledovala druh a stupeň postihnutia, v súťaži záležalo len na odvedenej práci.

Pani Libuša Kordíková má 75 rokov, ale ešte žiadnu abilympiádu nevynechala. Tohto roku na 9. abilympiáde obsadila 3. miesto v disciplíne modelovanie z hliny.

Na obrázku je Libuša Puškárová, ktorá dovŕšila po skončení abilympiády vek 23 rokov. Prvá cena na abilympiáde za obrázok červeného kvetu, ktorý namaľovala na sklo, bola pre ňu vzácnym darom k narodeninám. Je študentkou Filozofickej fakulty Univerzity J. A. Komenského v Bratislave. Zúčastnila sa na štyroch abilimpiádach, na ktorých súťažila napríklad: v aranžovani kvetov, v modelovani z hliny, v tvorbe webových stránok a vo fotografovaní.

Dodajme ešte, že na Slovensku sa prvý raz konala abilympiáda v decembri 1994. Pre Slovensko bol dôležitý aj rok 1997, kedy sa ZTPM odhodlal na zasadnutí **Internacional Abilympisc** kandidovať na uskutočnenie V. medzinárodnej abilympiády. V kandidatúre nakoniec zvíťazila Česká republika. Od roku 1995 sa slovenskí talentovaní zdravotne postihnutí ľudia zúčastňujú aj na celosvetových abilympiádach, kde dosahujú vynikajúce úspechy. Za pätnásť rokov reprezentovali Slovensko na celosvetových abilympiádach v Japonsku, v Austrálii, v Českej Republike a v Indii, odkiaľ priniesli domov spolu 11 medailí.

Margita Škrabálková
Snímky: archív

Svetový deň bez tabaku – 31. máj

Znížiť nebezpečenstvo pasívneho fajčenia sa stáva prioritou

Viac než päť miliónov ľudí ročne vo svete zomiera na následky škodlivosti fajčenia. Je to väčší ročný počet úmrtí než na následky TBC, HIV/AIDS a maláriu spolu. Až polovica všetkých fajčiarov zomrie na následky fajčenia. Aj preto si Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) zvolila za tohtoročnú tému Svetového dňa bez tabaku, ktorý pripadá vždy na 31. mája, zdravotné varovanie pred škodlivosťou tabaku priamo na balíčkoch s cigaretami, s heslom: „Ukážme pravdu. Obrázkové varovania zachraňujú životy".

Rámcový dohovor WHO o kontrole tabaku (FCTC) vyžaduje od svojich 164 členských krajín prijať zdravotné varovania o škodlivosti akýchkoľvek spôsobov fajčenia, od žuvania tabaku a fajčenia až po „šňupanie" tabaku. Dodajme, že už 145 štátov Rámcový dohovor FCTC ratifikovalo. Článok FCTC číslo 11 určuje, aké majú byť zdravotné varovania, aké majú mať rozmery a ako sa majú obmieňať. Prijatie tohto dohovoru znamená znížiť aj vplyv pasívneho fajčenia, čiže, nepriaznivé účinky tabakového dymu v miestnostiach a verejných priestoroch, ktoré tiež poškodzuje aj zdravie nefajčiarov. Platí to i pre Slovenskú republiku.

Preto sa žiada od fajčiarov ohľaduplnosť voči svojim rodinným príslušníkom, najmä deťom a voči nefajčiacim spolupracovníkom na pracoviskách. Pasívne fajčenie patrí k najpodstatnejším rizikám zdravia fajčiarov aj nefajčiarov, teda všetkých ľudí nachádzajúcich sa v uzavretom priestore, v ktorom sa fajčí. Ide naozaj o kritický problém, ktorý prináša dôsledky zlozvyku fajčenia i nefajčiacim rodinným príslušníkom a kolegom fajčiarov v zamestnaní, či návštevníkom barov, hotelov a reštaurácií, aj spolucestujúcim v osobných autách.

Jednoduchá a efektívna stratégia

Varovania pred škodlivosťou fajčenia majú, podľa uvedeného dohovoru, pokrývať viac než polovicu plochy balíčkov tabakových výrobkov. Ich umiestnenie musí byť na prednej, aj zadnej strane každého balenia cigariet a iných tabakových výrobkov.

Podľa WHO existuje približne 4000 známych chemických látok, ktoré sa nachádzajú v tabakovom dyme a môžu spôsobiť závažné dýchacie a srdcovocievne ochorenia, často aj smrteľné. Napriek tomuto nebezpečenstvu, ktoré je väčšine ľudstva vo viac než polovici krajín sveta známe, je stále dovolené fajčiť v štátnych úradoch, na pracoviskách a iných budovách v mnohých krajinách sveta. Odhaduje sa, že asi 700 miliónov (takmer polovica detí) vo svete vdychuje znečistený vzduch dymom, a to najmä doma. Pasívne fajčenie spôsobuje aj deťom mnohé závažné ochorenia a zhoršuje ich priebeh, napríklad u astmatikov. „Niektorí ľudia si predstavujú takzvané riešenie problému pasívneho fajčenia vetraním cez otvorené okná alebo nainštalovaním ventilačného zariadenia v kancelárii. Najnovšie štúdie však ukazujú, že týmto sa problém nevyrieši. Aby sa znížila prítomnosť cigaretového dymu v ovzduší vnútri budov na prijateľnú úroveň, bolo by treba prúdenie vzduchu o sile prúdenia vzduchu v aerodynamických tuneloch", uviedla v rozhovore s novinármi **MUDr. Darina Sedláková,** vedúca Kancelárie Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku.

Situácia na Slovensku

Protitabakoví aktivisti na Slovensku sa dlhodobo snažia dosiahnuť, aby obrázkové varovania pred škodlivosťou fajčenia vo väčších rozmeroch boli zakotvené aj v zákone. Naposledy sa usilovali dosať túto požiadavku aj do novely zákona o ochrane nefajčiarov, ktorá je účinná od 1. apríla 2009, ale táto požiadavka sa do uvedenej novely nedostala. Ani **telefonická linka Quitline,** zriadená na pomoc pri odvykaní sa od fajčenia, sa na obaloch cigaretových škatuliek zatiaľ neuvádza.

Protitabakoví aktivisti, spolupracujúci s WHO pôsobia aj v slovenskom Občianskom združení **Stop fajčeniu.** Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku 2009 usporiadali, okrem iných aktivít, už 1**0. ročník futbalového turnaja prípravkárov Stop fajčeniu**, ktorý sa konal 13. júna na futbalovom štadióne ŠK v bratislavskej Vrakuni. V školskom roku 2008/2009 usporiadalo toto združenie v rámci protifajčiarskej prevencie školskej mládeže aj ďalšie veľké podujatie: tradičnú školskú súťaž nefajčiarskych tried. Tento projekt finančne dlhodobo podporovala v 18 krajinách Európska komisia (EK). V týchto krajinách, okrem Slovenska, túto súťaž oficiálne podporovali aj rezorty školstva a zdravotníctva. Posledný, 12. ročník tejto súťaže však už EK nepodporila a v SR ju navyše nikdy nepodporili ani rezorty školstva a zdravotníctva. Preto bol slovenský koordinátor projektu nútený tradíciu školských súťaží nefajčiarskych tried v SR ukončiť. Ako nám prezradil **Peter Šťastný**, predseda a výkonný riaditeľ združenia **Stop fajčeniu**, v budúcnosti plánuje toto združenie vytvoriť **siete nefajčiarskych verejných miest**. Znamená to aj zabezpečiť nefajčenie v uzavretých priestoroch hotelov, reštaurácií, barov s dohľadom nad dodržiavaním zákona o ochrane nefajčiarov pred pasívnym fajčením. Chce zmapovať aktuálnu situáciu ochrany nefajčiarov v SR a dosiahnuť zlepšenie dostupnosti nefajčiarskych verejných miest pre nefajčiarsku verejnosť, ako aj zlepšiť informovanosť odbornej verejnosti hotelových a reštauračných služieb o právach nefajčiarov.

Na obrázku MUDr. Darina Sedláková, MPH, vedúca Kancelárie svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku, ktorá potvrdila alarmujúce údaje o úmrtnosti v dôsledku fajčenia vo svete a prezentovala hlavné zámery Svetovej zdravotníckej organizácie v tohtoročnej kampani Svetového dňa bez tabaku

Kampaň za život bez tabaku pokračuje

Podľa WHO len stopercentné bezdymové prostredie zabezpečuje účinnú ochranu zdravia. K tomuto názoru sa

pripojila 31. mája 2009 aj Európska komisia odštartovaním II. etapy kampane Iniciatívy **Help 2.0 – Za život bez tabaku.** Táto kampaň potrvá do konca roka 2010 a v 27 štátoch Európskej únie je na ňu vyčlenený rozpočet 34 miliónov eur. Ciele zostávajú rovnaké ako v prvej kampani Help – Za život bez tabaku, čiže: šírenie osvety a jasného odkazu o škodlivosti fajčenia na zdravie. Do kampane sa môžu zapojiť všetci, najmä však mladí ľudia vo veku 15 až 24 rokov, s dôrazom na mladé ženy, čo je prirodzene potrebné vzhľadom na to, že sú to súčasné alebo budúce matky. Kampaň vo svojej 2. etape ponúkne pomoc všetkým, ktorí nechcú začať fajčiť, ktorí chcú prestať fajčiť a ktorí chcú bojovať proti pasívnemu fajčeniu.

Hlavným komunikačným nástrojom kampane Help.2.0 je internet. Mládež je pozvaná komunikovať prostredníctvom webovej stránky: **www.help-eu.com**, kde môže posielať svoje spoty, internetové bannery, videoklipy z podujatí kampane Help 2.0. Mladí ľudia, ktorí na uvedenej internetovej stránke zadajú svoje číslo mobilného telefónu, môžu získať prístup na jej špeciálnu verziu pre mobilné telefóny – **„Help me in my pocket“** (pomoc do vrecka). Kampaň Help využije aj popularitu stránok Facebook. Nová verzia webovej stránky kampane Help umožní výmenu informácií prostredníctvom tipov, filmov, testov, hier zameraných na prevenciu fajčenia. Podujatia kampane Help 2.0 sa 31. mája začali v Bruseli, ale aj v Bratislave na Hlavnom námestí. Záujemcov privítal tím kampane, ktorého členovia rozdávali rady, nahrávali videoklipy, robili testy na prítomnosť kysličníka uholnatého (CO) v tele fajčiarov i nefajčiarov. Takéto merania sa v rámci kampane Help.2.0 uskutočnia aj na podujatiach inlinerov, športujúcich na kolieskových korčuliach v Bratislave, aj na košickom Maratóne mieru.

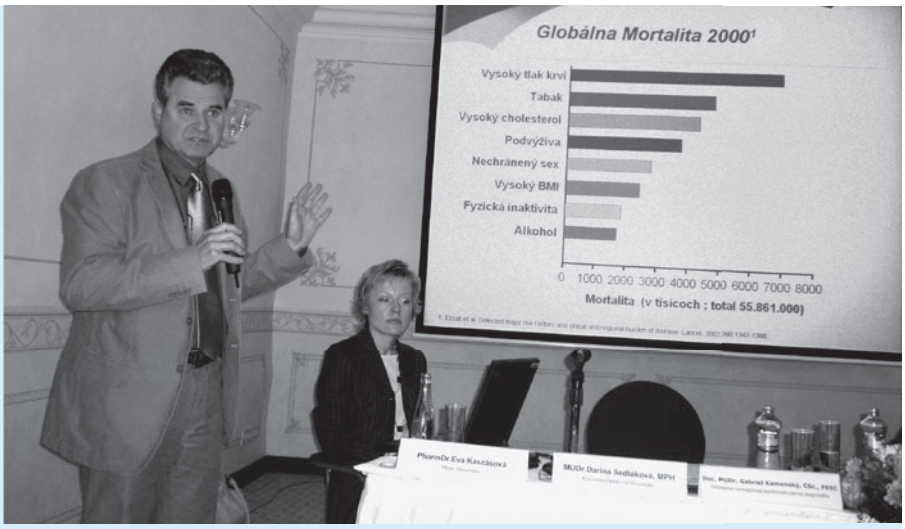

O dôsledkoch fajčenia na srdce a cievy hovoril aj Doc. MUDr. Gabriel Kamenský, CSc., odborník v oblasti neinvazívnej kardiochirurgickej diagnostiky.

(mš)
Snímka: autorka

Kríza ovplyvňuje priority podnikov

Ako sa podeliť o úspech

Na 2. stretnutí manažérov a majiteľov firiem, ktoré zorganizoval Klub firemných darcov pri Fóre donorov a ktoré sa konalo 25. marca tohto roku s cieľom efektívne a strategicky rozvíjať firemnú filantropiu, účastníci diskutovali o aktuálnom stave firemnej filantropie na Slovensku. Otvorene sa hovorilo aj o zmenách v tejto oblasti, ktoré boli nútení majitelia firiem prijať koncom minulého roka.

Počas diskusie, ktorú viedol **Paul van Hoof**, generálny riaditeľ GlaxoSmithKline Slovakia, s.r.o., sa viacerí diskutujúci vyjadrili, že majú záujem zachovať svoje verejnoprospešné aktivity, hoci objem finančných prostriedkov je, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, nižší. „Súčasné obdobie hospodárskej krízy sa spája vo väčšine firiem s balíčkami opatrení, s premyslenejším hospodárením so všetkými zdrojmi. Podľa mňa je to však zároveň obdobie výziev a zmien, ktoré ovplyvnia správanie firiem aj v oblasti filantropie,“ uviedla **Marta Krejcarová**, vedúca sekcie sponzoringu a podujatí zo Slovenskej sporiteľne.

Firmy sa snažia hľadať cesty ako ďalej pokračovať a rozvíjať svoju angažovanosť v spoločnosti. Predpokladajú, že niektoré oblasti, do ktorých smeruje firemná podpora, budú, vzhľadom na ekonomickú krízu a jej sociálne dosahy, ešte citlivejšie. Pôjde najmä o oblasti sociálnej pomoci, pomoci ťažko zdravotne postihnutým a dlhodobo chorým ľuďom. Práve podpora projektov z týchto oblastí sa stáva pre firmy prioritou, čo potvrdzuje aj vyjadrenie **Ing. Miloša Blanárika**, riaditeľa úseku komunikácie Prvej stavebnej sporiteľne:

„Naším heslom je podeliť sa s úspechom. Ani v ťažkých chvíľach netreba zabúdať na tých, ktorí potrebujú našu pomoc, na ľudí s ťažkým zdravotným postihnutím, na ľudí v sociálnej núdzi, na ľudí starých a opustených a na nechcené deti. Pri ich každodenných problémoch sú všetky iné problémy riešiteľné. Za dôležité tiež pokladám, aby firmy nezabúdali na svojich vlastných zamestnancov“.

Zástupcovia firiem, ktoré patria k lídrom v oblasti firemnej filantropie, hovorili tiež o kľúčovej úlohe vlastných zamestnancov. **Firemné dobrovoľníctvo** sa čoraz viac využíva ako účinný nástroj na podporu verejnoprospešných aktivít. Zamestnanci poznajú potreby svojej komunity a vedia identifikovať, komu podpora firmy dokáže pomôcť.

„Bolo pre mňa cťou a potešením viesť diskusiu top manažérov a majiteľov firiem zameranú na firemnú filantropiu. Som rád, že tak ako aj GlaxoSmithKline, firmy premýšľajú nad spôsobmi zachovania svojich dobročinných projektov v čase ekonomickej krízy. Zaujalo ma, že čoraz viac firiem zapája do firemnej filantropie vlastných zamestnancov, umožňuje im spolurozhodovať o rozdeľovaní finančných prostriedkov vyčlenených na verejnoprospešné aktivity a aj zamestnanci čoraz častejšie prejavujú záujem o dobrovoľnícku prácu v komunite“, povedal **Paul van Hoof**, generálny riaditeľ GlaxoSmithKline Slovakia.

Všetci zástupcovia zúčastnených firiem sa zhodli, že podpora verejnoprospešných projektov formuje firemnú kultúru, spoločne definuje firemné hodnoty a prispieva k lojalite zamestnancov. Aj to sú dôvody, prečo by sa každá firma, aj napriek momentálnej nepriaznivej situácii, mala snažiť zabezpečiť kontinuitu filantropických projektov. Členovia Klubu firemných darcov budú v tejto oblasti aj ďalej príkladom.

Katarína Podracká
Forum donorov

Spolupráca, partnerstvá a sociálne služby

Jedným z možných riešení problémov regiónov Slovenska je aktívnejšia spolupráca medzi samosprávami, miestnymi firmami a neziskovými organizáciami. Takáto spolupráca sa v dnešnej dobe, keď samosprávy bojujú s nedostatkom financií, stáva nevyhnutným predpokladom rozvoja miest a obcí a skvalitňovania života ich obyvateľov.

Dokazuje to aj množstvo už uskutočnených projektov, na ktorých sa, okrem samosprávy, podieľali aj firmy či miestni podnikatelia a neziskové organizácie.

Napríklad, súčasťou série seminárov organizovaných v tomto roku **Združením miest a obcí Slovenska**, ktorých nosnou témou bolo poskytovanie sociálnych služieb a ich financovanie, preto bola aj prezentácia **Fóra donorov** na tému **„Medzisektorová spolupráca a medzisektorové partnerstvá“**. Semináre boli určené predstaviteľom miestnej územnej samosprávy a uskutočnili sa v štyroch slovenských mestách – Detve, Liptovskom Mikuláši, Košiciach a Senici. Prezentácia Fóra donorov dala do pozornosti starostom a prednostom zúčastneným na seminároch, aj možnosti spolupráce s mimovládnymi neziskovými organizáciami a firmami. Výhody, ktoré takáto spolupráca prináša a úspešné príklady tejto spolupráce na Slovensku prítomných zaujali.

Fórum donorov je združenie popredných organizácií, ktoré udeľujú finančné prostriedky tretím osobám a ktoré sa chcú aktívnejšie podieľať na rozvoji slovenského mimovládneho neziskového sektora, ako aj na podpore a presadzovaní myšlienky zodpovedného darcovstva a filantropie v Slovenskej republike. K tomuto poslaniu sa pridali aj firemní darcovia, ktorí pri Fóre donorov v roku 2006 vytvorili Klub firemných darcov.

Katarína Podracká
podracka@donorsforum.sk

O právach ľudí s postihnutím v Slovinsku

Od slov ku skutočnosti

Hnutie ľudí s postihnutím ako záujmové zoskupenie ľudí s podobným postihnutím, má v Slovinsku storočnú tradíciu. Prvé organizácie nevidiacich a nepočujúcich boli založené v období okolo prvej svetovej vojny, nasledovali organizácie vojnových veteránov a postihnutých robotníkov. Väčšina organizácií ľudí s postihnutím (OLP) bola v Slovinsku založená v šesťdesiatych a sedemdesiatych rokoch, t.j. za čias bývalej Juhoslávie, kedy bolo OLP umožnené spájať sa s podobnými organizáciami aj na Európskej úrovni. To bolo akousi živou vodou potrebnou na vznik kvalitných programov a na ich realizáciu v praxi.

V súčasnosti je v Slovinsku 26 organizácií so statusom OLP. Osemnásť z nich má súčasne status reprezentantov OLP pre ľudí s rôznymi typmi postihnutia, napríklad nevidiaci, nepočujúci, postihnutí robotníci, paraplegici, ľudia so svalovou dystrofiou, postihnutí športovci atď. Inými slovami, v Slovinsku neexistuje skupina postihnutých ľudí, ktorí nie sú organizovaní v nejakej vlastnej organizácii.

Začiatkom sedemdesiatych rokov minulého storočia bolo v bývalej Juhoslávii prijaté rozhodnutie, ktoré stanovovalo, že základné činnosti OLP, realizácia špecifických sociálnych programov a kúpa budov, pozemkov a vybavenia týchto organizácií na území bývalých juhoslávskych republík bude financovaná z výťažkov z lotérií. Toto rozhodnutie bolo významné z dvoch dôvodov. Po prvé, v období vysokej inflácie v bývalej Juhoslávii umožňoval podobný spôsob financovania zachovať a udržať stabilné financovanie a po druhé, tieto peniaze neboli veľmi profilované v zmysle ich plánovaného určenia, teda, OLP mali veľký vplyv pri rozhodovaní o tom, akým spôsobom sa ďalej použijú. Vďaka týmto dvom okolnostiam zaznamenali OLP prudký rozvoj v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a ich koncepcie sa čoraz viac podobali podobným organizáciám v západnej Európe, a to tak z hľadiska účinnosti, ako aj efektívnosti.

Vďaka samosprávnemu sociálnemu systému v bývalej Juhoslávii bolo pre ľudí s postihnutím prirodzené „hovoriť do“ riadenia OLP. Sami prirodzene inklinovali k oficiálnemu riadeniu verejného financovania týchto organizácií z výťažkov z lotérií a k prideľovaniu právneho postavenia a iných ekonomických úľav pre OLP, aby podporili ich aktivity. Na úrovni svojich vlastných organizácií teda určovali charakteristické skupiny ľudí s postihnutím svoje potreby a záujmy a obhajovali implementáciu sociálnych a iných práv ľudí

Boris Šuštaršič, prezident Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovinska (NSIOS), ktorý je zároveň aj predsedom Organizácie muskulárnych dystrofikov v Slovinsku, predniesol jeden z najzaujímavejších príspevkov pri príležitosti Dňa zdravotne postihnutých vlani v decembri v Bratislave, v budove Národnej rady SR.

s postihnutím v rámci bežného štátneho systému ochrany týchto skupín obyvateľstva, zdravotnej starostlivosti, sociálneho zabezpečenia, vzdelania a iných sociálnych aktivít.

Pokračovanie v činnostiach a v rozvoji OLP v novom štáte

Vznik Slovinska v roku 1991 bol významným prelomom v histórii, ktorý viedol k hlbokým sociálnym zmenám a k zmenám v organizácii samotného štátu. OLP začali okamžite upozorňovať na záujmy ľudí s postihnutím

v Slovinsku. **Pre nás bolo šťastnou náhodou, že prvou rozvojovou stratégiou, ktorú nový štát prijal, bola tá na ochranu práv ľudí s postihnutím.** Ako zásadnú prioritu si OLP zabezpečili, aby predchádzajúce priaznivé podmienky na ich fungovanie neboli zrušené. Iba vtedy mohli pokračovať v príprave nových systematických riešení, predovšetkým na úrovni fungovania OLP a ochrany všeobecných a konkrétnych práv ľudí s postihnutím.

Zákon o organizáciách ľudí s postihnutím

Po niekoľkých rokoch úsilia a nezdarov v rokovaniach spolu s ignorranciou a nedôverčivosťou voči ľuďom s postihnutím, bol **zákon o OLP v decembri 2002 konečne prijatý.** So zákonom sme veľmi spokojní, pretože počas jeho prípravy vzala slovinská vláda do úvahy všetky naše základné návrhy súvisiace s reguláciou postavenia, činnosti, financovania a vlastníctva OLP. Zákon o OLP je systematicky a štruktúrovane navrhnutý tak, že skupina ľudí s postihnutím, ktorí sa združujú na základe spoločného záujmu, musí byť ustanovená a registrovaná ako mimovládna organizácia (MVO) v súlade so zákonom o spoločenstvách. Organizáciám ľudí s postihnutím je priznaný status takých organizácií na štátnej a tiež miestnej úrovni, na základe ktorého musia ministerstvu zodpovednému za ochranu ľudí s postihnutím predkladať určenú dokumentáciu, z ktorej je jasné, že počas minimálne jedného roka vykonávali určité špecifické činnosti definované zákonom o OLP. **Ak OLP preukáže, že z celkového počtu svojich členov združuje minimálne tretinu ľudí s rovnakým typom postihnutia, a že vykonáva všetky činnosti v zmysle vyššie spomínaného zákona, tak je jej pridelený aj status tzv. zastupujúcej OLP.** Ku dnešnému dňu je v Slovinsku asi 18 takýchto organizácií. Zákon tiež stanovuje cieľ OLP, a tým je slobodná a nezávislá organizácia ľudí s postihnutím a ich zákonných zástupcov s bežnými záujmami s cieľom definovať, obhajovať a riešiť špecifické potreby ľudí s postihnutím, ako aj prezentovať ich záujmy. OLP vykonáva svoju činnosť v súlade s princípmi národnej stratégie pre rozvoj ochrany práv ľudí s postihnutím a s medzinárodnými štandardmi na tomto poli.

Aby sa dosiahol cieľ, ktorým je kvalitný život ľudí s postihnutím, sú hlavné ciele OLP predovšetkým: implementácia ľudských práv pre ľudí s postihnutím, sociálna inklúzia a spoluúčasť na každodennom živote, nediskriminovanie ľudí s postihnutím, povzbudzovanie ľudí s postihnutím na spoliehanie sa na vlastné sily a schopnosti, nezávislosť ľudí s postihnutím pri užívaní služieb, ekonomická, sociálna, zdravotná a právna ochrana ľudí s postihnutím, sociálna spravodlivosť a rovnosť príležitostí.

Zákon tiež stanovuje

definíciu človeka s postihnutím a jeho zástupcu ako člena OLP, štruktúru plánovacej dokumentácie, finančných a výročných správ, ktoré musia byť urobené takým spôsobom, aby boli jasne predstavené a zobrazené údaje o investíciách, finančných zdrojoch, prevádzkových nákladoch a nákladoch na realizáciu špecifických sociálnych programov, reguláciu vlastníctva OLP, ktorého predaj je neplatný, ak boli výnosy rozdelené medzi členov OLP alebo ak boli minuté na iné účely nesplňujúce ciele OLP, ciele a úlohy Národnej rady organizácií ľudí s postihnutím v Slovinsku, zriadenie spoločnosti zamestnávajúcej ľudí s postihnutím alebo inštitútu, ak je v stopercentnom vlastníctve OLP a ak jej cieľ je napĺňanie sociálnych cieľov stanovených v štatúte OLP.

Národná rada organizácií ľudí s postihnutím v Slovinsku (NSIOS)

Podľa zákona o OLP zastupujúce a ostatné OLP sa môžu združiť do Národnej rady organizácií ľudí s postihnutím, ktorá je založená na základe zmluvy uzavretej medzi OLP. Táto zmluva stanovuje úlohy Národnej rady a vzťahy medzi jednotlivými OLP a je predkladaná ministerstvu zodpovednému za ochranu ľudí s postihnutím.

Národnej rade nemôže byť pridelený status OLP, aby sa zabezpečilo, že zastupujúce a ostatné OLP operujúce na štátnej úrovni zostávajú v rámci svojich záujmov plne autonómne.

Účelom Národnej rady je zladovať záujmy všetkých ľudí s postihnutím v republike - majúc pritom na pamäti nezávislosť každej OLP a zastupovať ich v dialógu s profesionálnymi asociáciami, národnými orgánmi, verejnými inštitúciami a inými verejnými orgánmi.

V súlade s usmerneniami navrhuje Národná rada svojich spoločných zástupcov do orgánov národných a ostatných verejných inštitúcií a do orgánov medzinárodných organizácií a asociácií a vykonáva ostatné spoločne dohodnuté činnosti. Momentálne je v Slovinsku registrovaných 26 zastupujúcich a iných OLP, z ktorých 20 je združených v NSIOS.

OLP, ktoré nie sú členom NSIOS, sú malé organizácie, ktoré spravidla obhajujú extrémne sociálne postoje. Malo by byť zdôraznené, že OLP združené v NSIOS spájajú až 98,565 percenta organizovaných ľudí s postihnutím, zatiaľ čo organizácie mimo NSIOS zastrešujú iba 1,434 percenta ľudí s postihnutím.

Na poli medzinárodnej spolupráce je NSIOS ako predstaviteľ organizácií ľudí s postihnutím v Slovinsku plnoprávnym členom **European Disability Forum (EDF).**

Fond na financovanie OLP a humanitárnych organizácií (FIHO)

V bývalej Juhoslávii to bolo pre OLP nastavené tak, že získavali peniaze z lotérií na dobré účely priamo od organizátorov týchto hazardných hier, t.j. od Slovinskej lotérie. Za týmto účelom založila Slovinská lotéria lotériovú radu, ktorej väčšina predstaviteľov bola z OLP. Po osamostatnení Slovinska bola veľká dilema v tom, či by mali byť výťažky z lotérie zahrnuté do štátneho rozpočtu, alebo či majú byť uložené oddelene, na špeciálnych verejných účtoch.

Po piatich rokoch diskusií prevážil postoj OLP, predovšetkým ten, že všetky financie z povolení štátu na organizovanie hazardných hier by mali byť rezervované na financovanie OLP, humanitárnych a športových organizácií formou verejného financovania, ktoré by bolo riadené oddelene od štátneho rozpočtu. Na tomto základe boli založené dva fondy. Jeden je na financovanie OLP a humanitárnych organizácií a druhý na financovanie športových organizácií.

Fond na financovanie OLP a humanitárnych organizácií v Slovinsku (FIHO) bol založený v roku 1998 zákonom Národného zhromaždenia Slovinska, ktorý zaručuje, že:

- fond zhromažďuje financie za dobrým účelom z povolení na prevádz-

kovanie hazardných hier a že je 40-percentným vlastníkom Slovinskej lotérie ako najväčšieho organizátora hazardných hier v Slovinsku, čím sa predstavitelia fondu podieľajú na riadení Slovinskej lotérie takým podielom, ktorý zodpovedá ich podielu na kapitále,

- fond je riadený tridsaťčlennou radou menovanou Národným zhromaždením Slovinska, rada má päťročné funkčné obdobie,
- 16 predstaviteľov tejto rady je navrhovaných Národnou radou organizácií ľudí s postihnutím spomedzi predstaviteľov OLP, 12 členov je navrhovaných humanitárnymi organizáciami a dvaja členovia sú menovaní vládou Slovinska,
- fond má svoj vlastný štatút a pravidlá postupov na získavanie financií. Hoci rada fondu prijíma tento štatút a pravidlá autonómne, musí ich pred uvedením do platnosti schváliť Národná rada Slovinska. Pri udeľovaní svojho súhlasu však nesmie Národná rada pozmeniť obsah týchto dokumentov,
- fond má svojho vlastného riaditeľa a vlastné zložky technickej podpory,
- prihlášky do verejného súťažného konania fondu môžu podávať len právnické osoby určené súkromným právom, ktoré majú postavenie OLP alebo humanitárnej organizácie v súlade so zákonom.

V roku 2009 vyhlásila FIHO verejnú súťaž na rezerváciu vyčlenených financií na financovanie OLP vo výške približne 14 123 000 eur. Nasledovali procedúry na distribúciu týchto zdrojov medzi jednotlivé OLP. FIHO podľa očakávania mala prijať konečné rozhodnutie o rozdelení týchto financií do 15.12.2008, teda OLP mohli potom postupne získavať rezervované peniaze na rok 2009 v dvanástich splátkach od januára 2009.

My, slovinské OLP, sme veľmi spokojné s vyššie popísaným systémom verejného financovania, ktorý predstavuje spoľahlivý a stabilný zdroj peňazí. Tento systém zabezpečuje realizáciu množstva špeciálnych sociálnych programov, ktoré majú kľúčový význam pre kvalitu života ľudí s postihnutím, a ktoré v rovnakom čase dopĺňajú ochranu ľudí s postihnutím. Tieto financie tiež umožňujú realizáciu rôznych experimentálnych programov ako je napríklad, prispôsobená preprava ľudí s postihnutím, mimoambulantná posilňujúca rehabilitácia, podpora osobnej asistencie a podobne.

OLP môžu získať peniaze buď priamo alebo nepriamo aj zo štátneho rozpočtu alebo od miestnych komunít. Toto však nie je stabilným zdrojom financovania, keďže je založený na projektovom financovaní a neexistuje pri ňom garancia, že OLP by mohli pokračovať v získavaní takýchto financií aj po skončení projektu. Členské poplatky vyzbierané od ľudí s postihnutím sú iba symbolické, zatiaľ čo donorstvo a sponzoring sú ešte stále pomerne vzácne zdroje financovania. Navyše, slovinské OLP nie sú spokojné s objemom financií získaných z Európskych štrukturálnych fondov, pretože Slovinsko zaostáva na poli Európskych verejných súťaží.

Ratifikácia a implementácia Dohovoru OSN o právach ľudí so zdravotným postihnutím

Je veľkou poctou pre ľudí s postihnutím v Slovinsku, že **Slovinsko bolo jednou z prvých európskych krajín, ktorá v apríli v roku 2008 ratifikovala Dohovor OSN o právach ľudí so zdravotným postihnutím a Opčný protokol**. Z pohľadu ľudí s postihnutím považujeme za veľmi dôležité, že Slovinsko umožnilo odborným zástupcom ľudí s postihnutím zúčastňovať sa už vo fáze prípravy tohto Dohovoru na pôde Spojených národov. To nám umožnilo ovplyvniť slovinské postoje počas procesu písania Dohovoru OSN. Keď ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny, pani **Marjeta Cotmanová** Dohovor na konci marca 2007 v New Yorku podpísala, bol pri tom v slovinskej delegácii aj zástupca ľudí s postihnutím, pán **Mateja Toman**. Navyše, ministerstvo zahraničných vecí Slovinska umožnilo rovnaké zastúpenie ľudí s postihnutím v pracovnej skupine pri oficiálnom preklade Dohovoru OSN do slovinského jazyka. Účasť týchto ľudí v tejto skupine sa ukázala byť veľmi užitočná, keďže sme boli schopní vyjadriť naše pozície do prekladu niekoľkých komplikovaných odborných fráz.

Národná rada OLP v Slovinsku, spolu so zástupcom OLP, bezpochyby prispela k rozhodnutiu Slovinska ratifikovať Dohovor OSN počas jej Európskeho predsedníctva. Takisto oceňujeme skutočnosť, že počas tohto obdobia organizovalo Slovinsko medzinárodnú konferenciu s názvom **Konvencia o právach ľudí s postihnutím - od slov ku skutočnosti.**

OLP v Slovinsku si uvedomujú, že Slovinsko nemá dostatočné množstvo zvyšných zdrojov na realizáciu Dohovoru OSN tak, aby sa ochrana ľudí s postihnutím v Slovinsku oproti súčasnému stavu zlepšovala. Takisto si uvedomujeme, že Dohovor bude implementovaný postupne s ekonomickým rastom krajiny. Na druhej strane, ratifikácia Dohovoru OSN je pre ľudí s postihnutím veľmi užitočná, keďže s jeho jasne integrovaným postojom smerom ku komplexným prvkom ochrany ľudí s postihnutím priamo prispieva k zlepšovaniu národnej slovinskej stratégie v tejto oblasti. Navyše veríme, že Dohovor OSN prispeje k lepšiemu využitiu existujúcich verejných, sociálnych, zdravotných, vzdelávacích a ostatných finančných tokov zo štátneho rozpočtu, ako aj zo zdravotného, invalidného a dôchodkového poisťovacieho systému v Slovinsku. Viac informácií na: **www.nsios.si.**

Boris Šuštaršič,
prezident Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovinska (NSIOS)

Poznámka redakcie:

Príspevok Borisa Šuštaršiča, prezidenta NSIOS, ktorý je zároveň aj predsedom Organizácie muskulárnych dystrofikov v Slovinsku, bol jedným z najzaujímavejších príspevkov prednesených pri príležitosti Dňa zdravotne postihnutých vlani v decembri v Bratislave, v budove Národnej rady SR. Autor v ňom hovoril o skúsenostiach s implementáciou Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ako aj o transparentnom a efektívnom spôsobe financovania organizácií združujúcich ľudí so zdravotným postihnutím v Slovinsku.

Už aj vzhľadom na to, že mimovládne organizácie na Slovensku očakávajú každoročne postupné znižovanie možnosti získavať prostriedky z 2 percent z daní z príjmov od právnických osôb až po úplný zánik tejto možnosti, ktorý verejnosť a mimovládne organizácie očakávajú do roku 2018, bol a stále je tento príspevok slovinského autora inšpiratívny.

Summary

Free services and counseling to all sight handicapped people

(page 5)

The Slovak Blind and Partially Sighted Union (the Slovak acronym UNSS) was established on April 7th, 1990. It is the only organization of its kind in Slovakia which for nineteen years has been helping blind and partially sighted clients in their domestic environment and without leaving their families to overcome seemingly unmanageable situations. The UNSS unites over seven thousand members in seventy grass root organizations in all parts of Slovakia. It is a member of the Slovak Humanitarian Council. Rehabilitation instructors train their blind and sight handicapped clients to move safely in public places, transport, to carry out common daily activities like tidying, cooking, personal hygiene, work on a PC and many other essential skills in daily life.

Jobless and Hopeless

(page 10)

Poor communication with the mainstream society and insufficient edification. Also these are the Roma people concerns together with a high unemployment rate, bad hygiene, poor school attendance of children and criminality of citizens living in Roma settlements, three quarters of whom are unemployed and the Roma youngsters have no perspective, František Tomko, chairman of the Union of Roma Community in Slovakia, stated at a meeting with journalists this year in May. The Union is a non-political NGO, nowadays with 190 collective and 6,500 individual members.

The Union of Roma Community in Slovakia made a survey in places with higher number of Roma population, e. g. in Krompachy, Richnava, Trebišov and Rimavská Sobota. Their 200 volunteers found out that three quarters of Roma population have no chance to get a job and when they succeed anyway, it is just a seasonal part time job. For that reason this year in November or December the Union of Roma Community in Slovakia is going to open a counseling centre in Rimavská Sobota, providing services not only to the Romas, but also to all, e. g. elderly citizens who need assistance in managing social benefit claims, writing letters or who need a companion to go with them to see a doctor. The centre will also include a service centre for homeless people, Mr Tomko stated.

We introduce: The Association of Slovak Teetotal Clubs and the clubs in Bratislava

(page 12 – 13)

The Association of Slovak Teetotal Clubs (the Slovak acronym ASKAS) was established on May 19th, 1994. At the beginning there were about 2,500 grass root members with the scope of 10,000 people. From the start the members activity was concentrated in the clubs, the aim of which is all-round and mutual help at fulfilling their determination – terminal and rigorous abstinence, coordination of teetotal life and teetotal clubs activities. In October 1997 the ASKAS became a regular member of the Slovak Humanitarian Council. Nowadays it unites dozens of clubs in 44 Slovak towns. Ján Dudák is a statutory representative of the association. The current activities are so lively, dynamic and manifold that it is impossible to describe them concisely in just one contribution. Therefore we made an interview with a therapist – MUDr. Ivan Novotný, AT sanatorium director, and some teetotal club members on life of Bratislava clubs.

I still remember the 16th annual meeting of Bratislava teetotal clubs. An uninvolved person would find it a common social event but for the club members it was something ceremonial and special. Why?

It was not an ordinary event where only soft drinks are served. It was a big celebration of the victory of a man over the disease which is uncompromising to everyone. The person who has not experienced this addiction cannot understand how hard it is to expose the taboo for oneself. A real friend, club member, is of great help. He is the first person who on the journey from addiction to abstinence can give a helping hand and does not leave you if you fail in the first days of abstinence. He does not wonder, laugh, pity or snarl. On the contrary, from his own experience he strives to find a prolific way out. The presence of a club member is invaluable. A club member needs a friend but no one else but an equally stricken addict can become a friend.

What is this friendship determined by?

The stipulation of a mutual friendship of two addicts is the offer of five essential matters related to addiction: **submission, patience, truth, love and - the most important thing that the man has to be saturated with – is the freedom.** Submission, patience and truth uttered by the friend start gradually to transform the addict's heart into his fiend's heart and the feeling of love is born. After the first days of abstinence the addict starts to revere himself. In his new, teetotal life an important role is played again by his friend, club member who is irretrievable. But the way to freedom must be made by oneself. It is mostly because in this sense we perceive freedom as a loosened hoop which had constricted the addict's original ego.

Priority – to lower the risk of passive smoking

(page 22 – 23)

Over five million people annually die from negative effects of tobacco smoking. It is a higher number than the death rate of tuberculosis, HIV/AIDS and malaria together. Therefore the WHO decided to provide a warning on cigarette packages "Let's show the truth. Illustrated warnings save lives.' It is their this year' topic of the International Day without Tobacco on May 31st. Anti-tobacco activists cooperating with the WHO work also in the Slovak civic association **Stop Smoking**. For the occasion of the International Day without Smoking they organized, apart from other events, the 10th football tournament of Stop Smoking preppies held at a football stadium at Vrakuňa, a suburb of Bratislava, on June 13th. In the school year 2008/2009 this association organized another massive event on anti-smoking prevention – a traditional school contest of non-smoking classes. **Peter Štastný**, chairman and executive director of the association Stop Smoking, revealed their plan into future to build a net of no smoking public places. It means to ban smoking in enclosed spaces in hotels, restaurants, bars and to enforce the law on protection of non smokers from passive smoking.

The current financial and economic crisis concerns all of us. No country or retirement system is immune. For that reason the Slovak Ministry of Work, Social Affairs and Family under the auspices of Prime minister Rober Fico organized an international conference with the title ***The Retirement Systems in the Time of Global Financial Crisis*** in Bratislava on May 4th, 2009. Experts from 14 countries entered into the discussion and the participants acquired valuable information on retirement systems in many countries. They also adopted significant conclusions. The supplement of the magazine Humanita is devoted to this substantial topic.

HUMANITA **Časopis dobrovoľníckeho sektora Slovenskej republiky.**
Vydáva Slovenská humanitná rada s podporou grantu MPSVaR SR. Distribútor: Mediaprint--Kappa, Pressegrosso, a.s., Bratislava, expedícia Versus, a.s., Bratislava. Náklad 3500 kusov. Objednávky prijíma redakcia. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Uverejnené príspevky nehonorujeme. Registrácia pod č. MK SR 710/92, ISSN 1336-2208, ev. č.: EV 384/08. Šéfredaktorka PhDr. Margita Škrabálková. Adresa redakcie: Páričkova 18, 821 08 Bratislava 2, telefón: 02-5020 0520, fax: 02-5020 0522, e-mail: tlacove.shr@changenet.sk. Grafická úprava: PHOTODESIGN, s. r. o., Bratislava, tlač: RAX, s. r. o., Bratislava. © SHR. Obálka: PHOTODESIGN, s.r.o., foto obálka M. Škrabálková.

markíza text

Strana 834

Kúpou nezábudky
dajme ľuďom s duševnou poruchou
šancu na návrat

NezabuDni
Nezábudiek

SMS 833
až do 31.októbra 2009

Hodnota SMS správy je 1 €.

Prispejte kúpou symbolickej nezábudky alebo zaslaním prázdnej **SMS** na číslo **833** v sieti Orange Slovensko a T-Mobile Slovensko.

Suma 1 € za SMS správu je konečná, nepodlieha DPH. Operátori ju odvedú na zbierku v plnej výške a zaslanie SMS správy zákazníkovi nespoplatňujú.

Do zbierky je možné prispieť aj priamo na účet č. 4040154029/3100 v Ľudovej banke a č. 20266500/6500 v Poštovej banke.

LIGA ZA DUŠEVNÉ ZDRAVIE